

universitātes avīze

OTRDIENA,
21. OKTOBRIS
2003. GADS

Latvijas Universitātes izdevums (iznāk kopš 25.09.1922.)

№4

sveicam

iepazīsimies

Ceļš uz augšu caur izglītību

Kas ir "Austrums"? Iespējams, kāds šo vārdu dzird pirmo reizi. Tā ir akadēmiska vienība, kas svin 120 nepārtrauktas darbības gadus. Kur meklējami tās pirmsākumi? Atbildi vislabāk rast izstādē, kas sarīkota LU, Raiņa bulvārī 19, 139. Tēma: "Tiem, kas ikdienas steigā un aizņemībā tur nenokļūs, sniegsu nelielu ekskursu vēsturē, jo izstādes nosaukums - "Akadēmiskā vienība "Austrums" cauri gadsimtiem".

Sākot ar 1867. gadu, Maskavā strādāt un studēt ierodas vairāki dedzīgi atmodas laiku darbinieki: K. Barons, K. Valdemārs, F. Brivzemnieks u.c. 1870. gada 20. oktobrī viņi nodibina Maskavas latviešu vakarus, lai stiprinātu latvisko identitāti, veicinātu latviešu valodas izaugsmi, latviskotu vārdus, pētītu latviešu vēsturi, lasītu referātus. Maskavas "vakarnieki" cieši sadarbojas ar Rīgas Latviešu biedrību.

Jānis Čakste 1883. gada 19. oktobrī veido atsevišķus studentu lasāmās vakarus. Studentu pamatnostādnes ir līdzīgas: latviskā identitāte (tautas vēsture, valoda...); izglītība - ceļš uz augšu caur izglītību; darbs tautas labā.

Pēc revolūcijām un kariem, 1919. gada 12. decembrī, notiek "Austruma" pirmā pilnsapulce suverēnā Latvijā. Pēc astoņiem gadiem aktīvo sapulce pieņem lēmumu par "Austruma" karoga projektu. Tā autors ir arhitekts Roberts Leg-

zdiņš: "Baltā krāsa, kura ņemta mūsu karogam par pamatu, ir simbols, pēc kā jācenšas jaunībai. Zeltotais, saulainais Austras koks - gaisma, kura jāiekar studentam. Karoga galā ir pacelts šķēps; tā ir zīme, ka "Austruma" biedri stāv nomodā par savu tēvu zemi Latviju."

Interesanti, ka "Austruma" biedri vienmēr ir bijuši aktīvi sabiedriskajā dzīvē, zinātnē. Piemēram, 1921. gadā par LU Studentu padomes priekšsēdētāju ievēl austrumieti J. Breikšu, vēlāk - L. Rozentālu, arī V. Jansonu, daudzi bijuši padomes locekļi. Austrumieši ir juristi, fiziķi, arhitekti, vēsturnieki, piemēram, Leonīds Siliņš un Jānis Straubergs.

Nozīmīgs fakts, ka "Austruma" sirds un dvēsele Jānis Čakste kļūst par Latvijas Valsts prezidentu, arī Gustavs Zemgals. 20. gadsimta trīsdesmitajos gados iedibinās tradīcija rīkot Augstos svētkus, kurus vēlāk pārdēvē par Darba svētkiem. Tajos tiek veikti svētie darbi - kopts, stādīts, dāvināts... Tradīcija pārmantojusies arī mūsu dienās. Šo rindu autore Darba svētkos piedalījās 1997. gadā, kad vairākas studentu vienības un lūgtie viesi sakopa J. Čakstes dzimtas mājas "Auči" dārzu.

Ja laika ratu pagriežam atkal atpakaļ, tad nokļūstam no 1943. līdz 1945. gadam, kad "Austruma" aktīvistu grupa ar profesoru Konstantīnu Čaksti priekšgalā iesaistās Latvijas Centrālās padomes (LCP) darbā. Viņi palīdz daudziem jo

daudziem emigrēt no okupētās Latvijas. Rodas bēgļu laivu "flots" uz Zviedriju, turp pārbrauc 4559 Latvijas pilsoņi, no kuriem 2541 - ar LCP organizētām laivām.

Godinot vecbiedru, LU profesoru K. Čaksti, LU Mazajā aulā ierīkota piemiņas plāksne.

"Austrumam" ir arī godabiedri. Viņu vidū - LZA prezidents, akademiķis J. Stradiņš, arhitekts, Latvijas Republikas vēstnieks Lielbritānijā J. Dripe, arī godabiedre Baiba Zirne. Viņas tēva austrumieša V. Širona mājās "Suiņos" visus okupācijas gadus noturēja neoficiālas sanāksmes un 1989. gada 9. septembrī tur atjaunoja "Austruma" darbību - ilgu gadu bija tikai klusa cerība, ka tas tiešām notiks.

1967. gadā Monreālas Pasaules izstādē, Padomju Savienības paviljonā bija Latvijas nodaļa un latviešu darbinieki. Austrumietis G. Liepiņš uzņēma kontaktus. Viņš un vecbiedrs R. Freimuts bija divi no astoņiem "Dardedzes" dibinātājiem. Šī organizācija rīkoja Latvijas filmu izrādes, dzejnieku un rakstnieku viesošanas Kanādā. Bija arī tādi trimdas latvieši, kas nosodīja šīs aktivitātes, uzskatot, ka nevienam nevar uzticēties.

Liels notikums 1987. gadā bija gan G. Liepiņa, gan vecbiedra A. Rozes organizētā Latvijas kora "Ave Sol" koncertturneja Ziemeļamerikā. Jāpieņem, ka arhitekts Andris Roze

Šajā numurā vairāki materiāli par ģeogrāfiem - gan viņu nopietnajiem starptautiskajiem projektiem, gan dzīvi fakultātē, gan vaļaspriekiem.

Pilnās burās

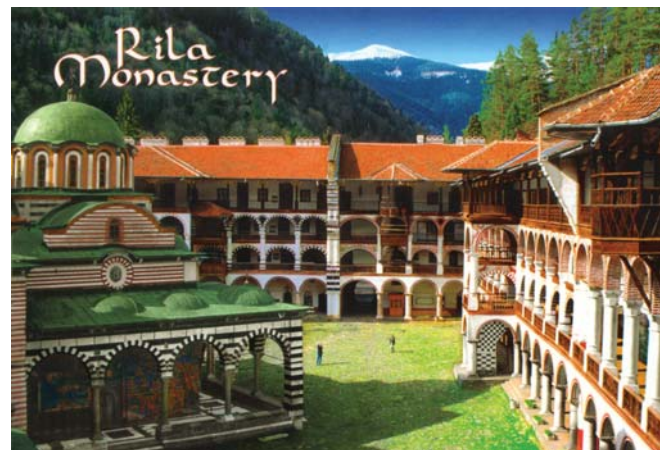

MĀRA AŠME, 20 gadus veca Latvijas Universitātes Ģeogrāfijas un Zemes zinātņu fakultātes 3. kursa studente, jau četrus gadus nodarbojas ar burāšanu. Pašai savas jahtas viņai pagaidām nav, bet viņa burā...

10. lpp. ▶

mēs pie viņiem

Mīlestība bija ar mums

Reliģiskā izglītība Bulgārijā Eiropas kontekstā. Starptautisks kristīgās pedagoģijas simpozījs par šādu tēmu notika Sofijā no 5. līdz 11. oktobrim. Tajā pulcējās 37 dalībnieki no 16 valstīm - Austrum- un Rietumeiropas. Ziņojumu tēma bija "Kristus dzimšana", bet diskusijās tika runāts par kritērijiem, kā veidot mācību plānus, un spriests par mācību grāmatu koncepciju.

6. lpp. ▶

5. lpp. ▶

Valdība apstiprinājusi amatā LU rektoru

Valdība atbalstījusi LU Satversmes lēmumu un LU rektora amatā uz nākamajiem četriem gadiem atkārtoti apstiprinājusi Ivaru Lāci. 23. maijā

profesoru amatā ievēlēja 175 no 212 LU Satversmes sapulces locekļiem. I. Lācis bija vienīgais rektora amata kandidāts.

Piemineklis ķīmiķim Paulam Valdenam

Atklāta skulpturāla piemiņas zīme izcilajam zinātniekam, ķīmiķim Paulam Valdenam (1863 -1957). Tā atrodas Kronvalda bulvārī 4, pie Bioloģijas fakultātes ēkas.

P. Valdens bija viens no Rīgā dzimušā Nobela prēmijas laureāta Vilhelma Ostvalda skolniekiem, pats arī vairākkārt iz-

virzīts apbalvošanai ar Nobela prēmiju. Viņš kļuva par jaunas zinātņu nozares - fizikāli organiskās ķīmijas - pamatlicēju.

LU viena no pirmajām izsniedz diploma pielikumu

13. oktobrī Latvijas Universitāte rīkoja semināru Eiropas augstskolu pārstāvjiem, lai iepazīstinātu ar LU praksi, izsniedzot Eiropas vienoto diploma pielikumu.

Seminārā piedalījās augstāko mācību iestāžu pārstāvji no Portugāles, Zviedrijas, Dānijas, Polijas, Beļģijas, Austrijas un Somijas.

LU ir viena no pirmajām augstskolām, kas izsniedz diploma pielikumu pēc viena Eiropas standarta. Eiropas vienoto diploma pielikumu tā sāka izsniegt 2001. gadā. Tas tiek izsniegts latviešu valodā, bet visa informācija ir sagatavota arī angļu valodā un atrodas datu bāzē, lai angļiskos diploma pielikumus absolventiem izsniegtu pēc pieprasījuma.

Diploma pielikums paredzēts, lai visā Eiropā pēc vienotas formas sniegtu informāciju par studijās apgūto un par diploma īpašnieka iegūtajām tiesībām izglītības turpināšanā un darba tirgū, tādējādi atvieglot diplomu atzišanu Eiropas valstu vidū.

Diploma pielikumā sniegtas ziņas par apgūto studiju saturu un iegūtajiem rezultātiem, saņemtie kredītpunkti norādīti gan LU, gan Eiropas kredītpunktu pārnesei sistēmā (ECTS), turklāt dotas ziņas par augstākās izglītības sistēmu valstī un cita informācija.

Universitātes Informācijas sistēmas veidotāji prezentācijā klāstīja, kā praktiski tiek sagatavots diploma pielikums, kādi dati tajā tiek sniegti, kā tas ieviests dzīvē.

Semināru LU rīkoja pēc Eiropas valstu galvaspilsētu universitāšu asociācijas "UNICA" vadības lūguma.

LU PRESĒS CENTRS

"ENIRDEM" atkal Rīgā

Septembra nogalē LU sadarbībā ar Rīgas pilsētas skolotāju izglītības centru un Latvijas Tālmācības centru organizēja gadskārtējo "ENIRDEM" konferenci, kuras tēma bija "Skolu vadīšana ar globālu perspektīvu".

"ENIRDEM" ir Eiropas valstu sadarbības tīkls izglītības vadības un pētniecības pilnveidei un attīstībai, kas katru gadu kādā no Eiropas valstīm sapulcina dažādu līmeņu izglītības darbiniekus. Šogad konferencē bija pārstāvētas 18 valstis.

Latvijai 13 gadu laikā tika uzticēts konferenci rīkot otro reizi. Tās atklāšanā piedalījās Latvijas Augstākās izglītības padomes priekšsēdētāja profesore B. Rivža un LU rektors profe-

Profesore I. Ivanova uzrunā konferencē dalībniekus

sors I. Lācis.

Plašas diskusijas izraisīja Pasaules Bankas galvenā izglītības speciālista Pasi Sal-

Pedagoģijas un psiholoģijas fakultātes profesore

ILZE IVANOVA,

"ENIRDEM" valdes priekšsēdētāja

Mūsu pasniegumu jaunākie darbi

Jaunākās literatūras izstāde Universitātes Bibliotēkā ikreiz paver citu skatu punktu grāmatu pasaulē: krietni daudz jaunumu ir visās zinātņu jomās.

Medicīna

Latviešu valodā izdota "Sievietes veselības enciklopēdija", kurā sniegta atbilde uz jautājumu, kāda sieviete uzskatāma par veselu, stāstīts par biežāk sastopamajām sirds slimībām, neirožu un psihisko traucējumu problēmām. Bagātīga informācija gūstama nodaļās par hormonālo veselību, ārstniecības līdzekļiem un metodēm.

Jurisprudence

"Juridiskās metodes pamati. 11 soļi tiesību normu piemērošanā" ir palīgs gan studentiem, gan tiem, kuri sastopas ar kādu grūti atrisināmu juridisku problēmu.

Aigars Strupiņš grāmatā "Komerclikuma komentāri" iztirzā komercdarbības vispārējos noteikumus.

Arta Stucka darbā "Ievads administratīvajās tiesībās un administratīvā procesa tiesībās" sniegts ieskats vienā no tiesību

jomām, savukārt autoru kolektīva - Daces Jansones, Ivetas Reinholdes un Ingas Ulicānes - kopdarbs "Latvijas publiskā pārvalde" palīdz saprast mūsu valsts pārvaldes sistēmu, tās pamatprincipus.

Ekonomika

Izdotas divas LU profesora Georga Libermana grāmatas - "Peļņa un konkurence" un "Makroekonomikas teorija un Latvijas attīstības problēmas". Iztirzāti daudzi būtiski jautājumi: ražošanas resursi un peļņa, tirgus, cenas, resursu aprīte, resursu atražošana.

Klajā nākusi "Angļu-latviešu biznesa leksiku skaidrojošā vārdnīca". Pēc starptautiskās konferences "Ilgspējīga tūrisma attīstība" grāmatā izdoti tās materiāli. Tie Latvijai ir īpaši vajadzīgi, jo daba, kultūras un arhitektūras pieminekļi ļauj mūsu valstij pretendēt uz iecienītas tūrisma zemes statusu.

Mūsu tūrisma organizatoriem jaunu ideju radišanai un savai darba pilnveidei noderēs izdevums "Tourism Management", kurā skaidroti tūrisma menedžmenta pamatprincipi.

Socioloģija

Kādaļ vajadzētu būt demokrātiskai sabiedrībai, lai tā tiešām funkcionētu sekmīgi? Par to - angļu valodā izdotajā mācību grāmatā "Theories of Democracy". Laikam jau demokrātija var uzplaukt un sevi apliecināt konsolidēt, daudz maz uz vienā vērtībām orientētā sabiedrībā.

Globalizācija kā viens no mūsdienu fenomeniem, kas tā vai citādi ietekmē visus, analizēta monogrāfijā "Globalizācija un migrācijas problēmas, runāts par demokrātijas saistībā ar globalizācijas tendencēm, par mūsdienu pasauli un civilizācijas tradīcijām un šodienas sabiedrību kā informācijas sabiedrību.

3. lpp. ►

URBS AETERNA*: klasiskās studijas Romas pieturā

Bez lieka skaļuma vai reklāmas vēl pavisam nesen, no 25. līdz 26. septembrim, LU Filoloģijas fakultātē norisinājās Rīgas III starptautiskā klasisko studiju konference "ANTIQUITAS VIVA". Tradicionāls pasākums, kas šogad aizritēja "mūžīgās pilsētas" un tās radīto kultūrvēsturisko tīmsu iespaidā. Neraugoties uz patiešām "klasisku" jautājumu iztīrīšanu, lielu ievēribu izpelnījās arī jautājumi par Latvijas kultūrvēstures tiesiskās nozares attīstību, ja ne tieši, tad pastarpinātā veidā saistoties ar Senās Romas pasaules uzsvērtiem principiem.

Runājot par antīkās pasaules reālījam, svarīgākais jautājums allaž ir bijis, ko tās devušas un, iespējams, vēl šobrīd spēj sniegt 21. gadsimta sliekšni pārkaļķušam individam. Pārāk bieži jāatskatās atpakaļ pagātnē, jo nomāc nākamības radītās šaubas. Šķiet, ka tur arī slēpjas virsrakstā minētā konferences nosaukuma galvenā būtība, kas divus tūkstošus gadu vecu patiesību liek par tādu uzvert arī šodien. Liecinājumus par to, kā "klasiskā" dzīve rit uz priekšu daudzviet citur pasaulē, sniedza viesi no Igaunijas, Krievijas, Vācijas un Maltas. Bez šaubām, arī viņi neiztika bez sava nacionālā skatījuma uz būtiskāko, taču tas pasākumam piešķīra tikai papildu kolorītu. Arī iztīrītie temati gana veiksmīgi iedēvējās kopējā ainā, piemēram, vācu profesora Horsta Šnaidera *urbs aeterna* redzējums caur dimanta daudzšķautņaino spožumu uz to, kā mainījusies cilvēku mēraukla

attiecībā pret šo dārgakmeni, kā arī Igaunijas pārstāvju spriedumi, kas atbalsojās no Tērbatas akadēmiskā šūpuļa tīstokļiem.

Atgriežoties pie Latvijas pārstāvju - gan no Latvijas Universitātes, gan Latvijas Kultūras akadēmijas, gan Daugavpils universitātes -, runātā, redzams, ka latvieši savas identitātes un iedvesmas meklējumos pieturējušies pie vērtībām, kas ir visas Rietumu civilizētās pasaules pamatā (vienmēr taču esam vēlējušies būt pāris meridiānu uz rietumiem un gan jau uz dienvidiem ar), un runa ir ne tikai par kultūrdzīves aspektiem. Latviešu literatūrā un mākslā ir gana daudz piemēru Romas uzburtās vizijas tēlojumam, un nav pat vairs svarīgi, vai tas ir laikmets pirms Kristus vai ne, jo ir lietas, ko nespēj nomākt nekāda industrializācija vai ideoloģija. Kā spilgti piemēri tika minēti daudzi latviešu inteliģences pārstāvji, kuri garīgo spēku smēlušies Itālijas sirdī (D. Lūses referāts "Roma latviešu literatū un mākslinieku likteņos un darbos", M. Grudules priekšlasījums "19. gadsimta Romas ceļojumi Latvijas iedzīvotāju atmiņās"). Romieši veiksmīgi atdarināja izcilākos grieķu kultūras paraugus. Vēlāk šie motīvi transformējušies Rietumeiropas kultūrā, un jāsecina - latvieši atkal nekur nav "izsprukuši".

Par atgriešanos "pie saknēm" ir runa pat antīkajā Romas sabiedrībā, kas saskārās ar agrāk nepieredzētu parādību - tai bija pārāk daudz brīva laika. Latviešu valodas tulkojums vārdam *otium* ir diezgan neveikls,

Raksta autors Vinnija Pūka lomā

taču redzams - lai noritētu kāda attīstība, ir jāņem labākais, kas sasniegts iepriekš. Tādēļ interesanti uzzināt, ko no savas pilsētas mūžības ir spējuši saskatīt tālaika gaišākie prāti, un viedokļu ir tikpat, cik cilvēku. Kaut vai Tacita Roma, kas iepretim Marciāla satīrās personificētajam pilsētas tēlam tuvojas morālai katastrofai.

Referātu kā domas rosinātāju vērtību apliecināja arī sprāgās debātes, kas sekoja katram priekšlasījumam. Interesentiem pavisam drīz būs iespēja smelties pie pirmavotiem, jo konferencē nolasītie referāti tiks izdoti "ACTA UNIVERSITATIS LATVIENSIS" sērijā "STUDIA CLASSICA".

Runājot par Romas mantojuma klātbūtni, jaušamo un nemanāmo, pieminēšanas vērtā ir konferences kultūras programma, kas pasākumam piešķīra īpašu auru. Savdabīgā veidā tika interpretēts Alana Milna jau

Vinnija Pūka ekspedīcija uz Ziemeļpolu: teātri latīņu valodā spēlē LU docētāji un studenti

par nemirstīgu kļuvušais darbs par Vinniju Pūku un viņa draugiem Klasiskās filoloģijas katedras studentu un docētāju izpildījumā. Savā ziņā mūžības tematika tika aizskarta arī šajā gadījumā, jo teatrālā performance, kuras izrādīšanai tika laipni atvēlētas Teātra muzeja gaišās telpas, noritēja latīņu valodā, šādi pierādot antīkās un mūsdienu Rietumu civilizētās pasaules mijiedarbību. Protams, ne jau tas bija galvenais uzveduma mērķis, bet gan, pasākuma iniciātores, profesores Ilzes Rūmnieces vārdiem runājot, centieni bagātināt dzīvi šādiem patīkamiem brīžiem. No tiesas, tas vairoja tikamas emocijas gan "jaunizcepto" aktieru vidū, gan sanākušajai publikai, kas mazo Teātra muzeja zāli piepildīja sajūsmas pilnām ovācijām, kādas šī telpa nez vai būs piedzīvojusi pat tās saimnieka E. Smilģa laikā. Sava nodeva tika arī mūžības modernajiem

substitūtiem, jo "Ekspedīcija uz Ziemeļpolu" tika fiksēta ar mūslaikam atbilstošu tehniku. Sirsnīgs veltījums tika arī mājas saimniekam, par performances muzikālo noformējumu izmantojot melodijas no viņa reiz iestudētajām izrādēm. Vēl gribas piebilst tikai vienu:

*Insidiis est vita plena
Et expeditionibus
Sed nil in illa cognoscenda
Putemus esse melius. ***

ANDRIS BULLIS,

LU Klasiskās filoloģijas bakalaura programmas IV kursa students

* URBS AETERNA - mūžīgā pilsēta.

** dziesma no izrādes, dziedama "Kavaliere gada" meld., tulkojums: Dzīve ir ekspedīciju un slēpņu pilna, bet nedomāsim, ka ir vēl kas labāks dzīves iepazīšanai.

lu fakultātēs

Ģeogrāfi izdzīvo jebkurā vietā un laikā

Vai zināt, kas ir iespējams LU Ģeogrāfijas un Zemes zinātņu fakultātē? Kļūt par cilvēku, kurš var izdzīvot jebkurā vietā un laikā.

Šī fakultāte atrodas jūgend-

stila ēkā Alberta ielā 10, kas ir mājvieta trim zinātņu nozarēm - ģeogrāfijai, vides zinātnei un ģeoloģijai. Studentu skaits visā fakultātē ir nedaudz lielāks par 700. Tas laikam arī ir iemesls, kādēļ ģeogrāfi tiek dēvēti par

foršiem un draudzīgiem cilvēkiem, kuri viens otru pazīst un sveicina ik dienu.

Lai kļūtu par vienu no mums, ir jāiztur konkurss un vairāki pārbaudījumi. Viss sākas ar Aristoteļa svētkiem, kad pēc svīnīgā pasākuma, ejot gar Brīvības pieminekli, nošķiramies no kopējā gājiena dalībniekiem un dodamies uz savu fakultāti, kur jauniešiem studentiem ir jāatliek sava dzīvesvieta uz Latvijas kontūrkartes, kuru uzzīmē pats pirmais izsauktais students, un jāatbild uz dažiem jautājumiem, lai saņemtu studenta apliecinājumu no paša Māra Kļaviņa, fakultātes dekāna kopš 1997. gada.

Tā kā ģeogrāfa profesija ir saistīta ar izdzīvošanu, par to tiek domāts jau iepriekš. Lai saglabātu un atjaunotu fizisko sagatavotību, katru rudenī un pa-

vasari notiek sporta sacensības "Baltroniši", kurās kursi savā starpā sacenšas basketbolā, futbolā u. c., bet neviens sporta veids nav tik populārs kā "litrabols", un atbalstītāju tam netrūkst. "Litrabolā" uzvar izturīgākie, kam vajadzīgs gadiem ilgs treniņš.

Liels pārbaudījums ir arī rudens un pavasara Ģeorallijs, kad ar peldamajiem palīg-līdzekļiem (gumijas laivām) tiek veikts posms kādā no Latvijas upēm. Šis pasākums vieno trīs lietas: izklaidi, sportu un draudzību. Kā piemiņa par to tiek izgatavoti Ģeorallija krekli, ko iegūst loterijā un par uzvaru ātrumposmā.

Cetur Ģeorallija dienu laikā tiek noteikti arī tituli, piemēram, "Ģeorallija cudurs" un "Ģeorallija upurs". Sacensībās var piedalīties arī tie, kam nav

laivas, tikai viņi šo ceļu veic kājām gar upi.

Lai jaunais students sevi pilnībā atklātu, viņam kopā ar kursu jāveido prezentācijas balle, kurā tiek stāstīts un rādīts, kā jāsaprot ģeogrāfa misija.

Sevišķi svētki ģeogrāfiem ir decembrī, jo tad fakultāte svin jubileju un par godu tai tiek rīkotas Ģeodienas. Tajās studentiem ir lieliska iespēja anonīmi uzdot pasniedzējiem jautājumus, kurus neuzdrošinātos pajautāt, esot aci pret aci, kā arī likt izdarīt kādu darbību. Par tradīciju ir kļuvusi docenta Ivara Strautnieka lēkšana no zemes uz krēsla, ko viņš veic bez liekas kavēšanās.

Īpaši šim dienām tiek rīkota fotogrāfiju izstāde, un visi var

9. lpp. ►

Mīlestība bija ar mums

◀ 1. lpp.

Simpoziji notika Sv. Klimenta Ohridska Sofijas universitātes Teoloģijas fakultātē, un to apmeklēja arī daudzi šīs augstskolas studenti un mācībspēki.

Mājiniekus pārstāvēja Teoloģijas fakultātes profesors Ivans Denevs, galvenais pasākuma organizators no bulgāru puses. Viņš nolasiya ziņojumu par reliģisko izglītību Bulgārijā. Doktora Božidara Andonova tēma bija "Bērnu audzināšana kristīgajā domāšanā", savukārt vecākā asistente Magdalēna Legkostupa no Sv. Kirila un Metodija Veliko - Ternovas universitātes runāja par didaktiku un praktisko pieredzi.

Doktors Endrjū Raits no Kinga koleģijas Londonā stāstīja par pieredzi Anglijā, bet doktors Verners Hausmans no Nirnbergas Erlangenas universitātes Vācijā - par protestantu baznīcas pieredzi Vācijā. Viņa kolēģis no Aihštetas - Ingloštatas universitātes profesors Engelberts Gross aplūkoja Romas katoļu praktisko pieredzi un padomnieku psiholoģiju saistībā ar Kristus dzimšanas svētkiem, savukārt otrs kolēģis docents Klauss Kenings runāja par bērnu mācīšanu reliģiski didaktiskajā domāšanā.

Grieķu pareizticīgās baznīcas pieredzi reliģiskajā pedagogijā atspoguļoja Tesaloniku universitātes profesors V. Kogulis (Griekija). No Moldovas simpozijā piedalījās Krievijas Zinātņu akadēmijas īstenais loceklis, Priedņestras Valsts universitātes rektors, akademiķis Stepans Berils un priesteris Dionisijs Abramovs, kuri referēja par reliģiskās pedagogijas pieredzi un lomu šajā valstī. Rumānijas Reformātu baznīcu pārstāvēja profesors no Babeš - Bolai universitātes, bet pareizticīgo - asistents-profesors Oktavians Gordons no Bukarestes universitātes. Par darbu un gūtajam atziņām reliģijas pedagogijā Maskavā stāstīja reliģijas pedagogijas skolotāju kursu direktors, priesteris Igors Kirejevs, bet par kristīgo audzināšanu Čehijā - husītu baznīcas mācītāja Irina Moizisova. Sīrnīgus aplausus izpelnījās viņas sniegtā mācību stunda simpozijā dalībniekiem par Kristus dzimšanas svētkiem.

Simpozijā piedalījās arī Svētdienu skolu asociācijas sekretārs, mācītājs Valters Zenhauzers no Šveices. Viņš savā ziņojumā uzsvēra, ka Eiropa ir mūsu mājas un mēs tajā esam dažādas denominācijas. Tādēļ ekumenisms mums visiem ir kā dialogs un garīgais ceļš, kurā ļoti svarīgi domāt par savu ticību. Ar sīrnīgu pateicību tika pieminēti bērni un viņu vecāki Šveices Svētdienu skolās, no kuru ziedojumiem lielā mērā tika sponsorēts šis simpozijš. Lūdzot Die-

va svētību un palīdzību šajā pasākumā, auglīgas, atziņām bagātas un cilvēciskas sirsnības pildītas bija tā dienas. Lūk, ieskatš dažu dalībnieku teiktajā.

Valters Zenhauzers (galvenais simpozija finansiālais atbalstītājs (Šveice)):

-Jau 50 gadus esmu mācītājs savā draudzē, bet 23 gadus strādāju Svētdienu skolu asociācijas vadībā. Šī sadarbība sākās 1992. gadā, kad Pareizticīgās baznīcas pārstāvji mani uzaicināja uz konferenci Maskavā. Tās tēma bija reliģijas pedagogijas atjaunošana. Noslēgumā es ierosināju izveidot struktūru, lai turpinātu šīs pieredzes apmaiņas procesus nākotnē. Mans priekšlikums tika atbalstīts, un radās Reliģijas izglītības tīkls. Galvenais princips bija piešķirt līdzekļus, lai pēc iespējas vairāk speciālistu no Centrālās un Austrumeiropas varētu regulāri sanākt kopā. Bez finansēm tas nebūtu bijis iespējams. 11 gadu laikā šis ir jau 26. seminārs. Tajos tikušas apskatītas dažādas tēmas - radošās metodes, mācību grāmatu izdošana, līdzekļu vākšana un citas. Tos visus ir vienojusi kristīgā reliģiskā izglītība. Princips - sanākt kopā atšķirīga vecuma cilvēkiem no dažādām baznīcām. Tas ir bijis ļoti auglīgi un iedvesmojoši, krāsaini un daudzveidīgi. Mani viņi ir atbalstījuši, dodot jaunas idejas darbam Šveicē. Svarīgi, ka pēc šādiem semināriem cilvēki mainās un tas iespaido viņu darbu. Reizēm pat pēc pieciem gadiem saņemtu kādu vēstuli, no kuras uzzinu, ka cilvēks ir ne tikai kaut ko iemācījies, bet arī mainījies un par to ir ļoti pateicīgs.

- Ar ko atšķiras šis seminārs?

- Katrs seminārs ir īpašs un interesants savā veidā, es tos nesalīdzinu. Pats šos seminārus neorganizēju, bet uzticu to vietējiem speciālistiem. Ikviens organizētājs un dalībnieks nāk ar savu pieredzi, vēlmi, devumu. Katrs seminārs man ir patīss pārsteigums. Šajā simpozijā īpašs ir augstais akadēmiskais līmenis. Tā ir laba iespēja Sofijas universitātei un tās Teoloģijas fakultātei prezentēt sevi pasaulē. Konkrēti es neko negaidu, bet atstāju to Svētā Gara ziņā, jo Viņš zina labāk. Man ir bijusi problēma ar daudzām rietumniekiem, kuri domā, ka viņi ir tie, kas zina un cenšas austrumniekiem kaut ko iemācīt. Tas ir kristīgais imperiālisms un ir slikti. Es esmu katalizators, kas grib palīdzēt, bet nevēlas kontrolēt rezultātus.

Profesors Ivans Denevs (Bulgārija):

- Doma organizēt šo semināru radās sadarbībā ar maniem vācu kolēģiem, un mēs centāmies atrast sponsorus. Esam ļoti pateicīgi Valteram Zenhau-

Skats uz simpozija auditoriju

zeram, kurš mums ļoti palīdzēja, lai varētu notikt šis tautu simpozijš. Vēlami es apvienot Austrumus un Rietumus un saprast, kas tajos notiek reliģiskās audzināšanas jomā. Rietumos mazliet atšķiras tradīcija un pasniegšana. Šķiet, ka rietumnieki ne īpaši labi pazīst Austrumus un reizēm uzskata, ka viņu standartus un metodes var automātiski izmantot arī tur. Šis simpozijš ir ļoti auglīgs pieredzes apmaiņai reliģiskās izglītības pilnveidošanai Bulgārijā.

- Kāda vieta Teoloģijas fakultātei ir Sofijas universitāte?

- Fakultāte dibināta 1923. gadā, bet no 1951. līdz 1991. gadam bijām atdalīti no universitātes un darbojāmies pie Bulgārijas Pareizticīgās baznīcas. Politiskās pārmaiņas noveda pie fakultātes atjaunošanas universitātē. Esam tādi paši kā visas pārējās fakultātes, un mūsu profesori darbojas universitātes Akadēmiskajā padomē.

Teoloģijas fakultātes galvenā asistente, krievu valodas pasniedzēja Ludmila Savova (Bulgārija):

- Sofijas universitātē ir 16 fakultātes, kurās mācās 20 tūkstoši studenti. Viena no tām - Medicīnas fakultāte, kas šajā mācību gadā atsāk savu darbu. Kādreiz arī tā bija universitātē, kad 1881. gadā tika dibināta augstskola. Taču, izveidojoties Medicīnas akadēmijai, fakultāte beidza pastāvēt. Tagad tā atkal atgriezies augstskolā. Sofijas universitātei ir sava avīze, studentu teātris, pēc studentu iniciatīvas tiek veidots universitātes celvedis. Attīstās plaša starptautiskā sadarbība. Studenti "Erasmus" un "Socrates" programmu ietvaros dodas studēt uz ārzemēm. Sofijas universitāte ir daļa no Eiropas universitātēm. Piemēram, šajā mācību gadā fakultātē pārgājām uz tādu mācību sistēmu, kas ļauj uzaicināt un uzņemt studentus no citām valstīm un sūtīt mūsu studentus uz ārzemju augstskolām. Arī šajā simpozijā kā klausītāji un diskusiju dalībnieki piedalās ļoti daudzi mūsu fakultātes studenti.

No kreisās: Anta Filipšone un Māra Sadovska

Latviju simpozijā pārstāvēja Latvijas Universitātes Teoloģijas fakultātes lektore Anta Filipšone. Viņa pasniedz kursus pedagogijā, reliģijas pedagogijā, psiholoģijā un teoloģijā bakalaura, maģistra un profesionālajā reliģijas un ētikas skolotāju programmā:

- No visām konferencēm, kur esmu bijusi, šajā bija visvairāk delegātu no Austrumeiropas un tika likts lielāks uzsvārs uz reliģijas pedagogiju Pareizticīgās baznīcas tradīcijā. Bija interesanti vērot, kā veidojas kontakti gan starp Rietumiem un Austrumiem, gan arī kristīgo konfesiju starpā reliģijas pedagogijas jomā, kā atšķiras teorētiskās pieejas stundu veidošanā, mācību grāmatu rakstīšanā utt. Reizēm reliģijas pedagogiju uzskata par kaut ko vieglu. Simpozijš pierādīja, cik sarežģīts patiesībā ir reliģijas pedagogu darbs gan teorētiskā, gan praktiskā ziņā, jo ir jāņem vērā ļoti daudz faktoru. Dažādi var attiekties pret Bībeles tekstu kā kristīgās mācības elementu. Grūti ir pasniegt reliģiju tā, lai visas iesaistītās puses - bērni, pedagogi, vecāki, baznīcu un valsts pārstāvji - būtu apmierināti. Pārsteigums saistījās ar aktīvu iegremdēšanos pareizticīgajā kultūrā. Nekad agrāk es nebiju tik intensīvi piedzīvojusi pareizticīgā garīguma, teoloģiskās domāšanas un pareizticīgo paražu ietekmi. Tas bija ļoti interesanti un vērtīgi. Ar Latviju tas saistās visai tieši, jo arī pie mums darbojas Pareizticīgā baznīca, un simpozijā uzzinātais palīdz saprast tās mācību un darbību mūsu valstī.

Salīdzinot ar citām postsociālistiskajām valstīm, esam ceļā pašā sākumā. Piemēram, Bulgārijā ir iznākušas jau vairākas mācību grāmatas reliģijas pedagogijā, kamēr Latvijā darbs pie mācību literatūras un programām oficiālā valsts līmenī tikai sākas. Simpozijā smēlos idejas mūsu pieejas izstrādāšanai. Ja Austrumu reliģijas pedagogijā lielāks uzsvārs likts tieši uz katras konkrētās Baznīcas mācību un tās pasniegšanu, Rietumos, pirmkārt, ir izteiktāka virzība uz

Sv. Klimenta Ohridska Sofijas universitātes bibliotēka

ekumenisko kristīgo pasniegšanu, otrkārt, vairāk tiek iekļauta viela par citām pasaules reliģijām pat konfesionālas reliģijas pedagogijas ietvaros. Treškārt, Rietumos vairāk uzsvērs skolēna patstāvību, domāšanu un pasauli. To, kā pārmest laipna no skolēna pasaules uz baznīcas vai kristietības kā reliģijas kopuma pasauli, kamēr Austrumos vēl joprojām tiek vairāk akcentēta precīza baznīcas mācības atspoguļošana.

Šis simpozijš bija viens no visjaukākajiem, ko esmu piedzīvojusi. Bulgāru viesmīlība ir fantastiska. Jebkuram ieteiktu apmeklēt šo zemi gan akadēmiskās apmaiņas un sadarbības ietvaros, gan arī kā tūristam.

"Ceru, ka jūs atgriezīsieties savā darbā ar mīlestības pilnām sirdīm. Labu ceļu, un lai jūs sargā Miera Engēlis," tā pēdējā vārda, mūs pavadot, vēlēja profesors Ivans Denevs. Viņam pievienojās arī pasniedzēja Ludmila Savova, Diāna un Andrians Aleksandrovi - cilvēki, kuri rūpējās, lai mēs visur nokļūtu laikā un justos ērti, gids Georgijs Hristofs un pārējie jaukie un mīlie bulgāri, kuru mīlestībā pavadījām šīs dienas. Mūsu sirdis paliks arī Aleksandra Ņevska katedrālē, Sv. Sofijas katedrālē, Rīlskas klosteris un viss redzētais kā gaišs un vērtīgs piedzīvojums, kuru ar lielu pateicību esam saņēmuši kā brīnišķīgu dāvanu.

ANTA FILIPŠONE un
MĀRA SADOVSKA

Ceļš uz augšu caur izglītību

LU mācību prorektors J. Krūmiņš atklāj izstādi

◀ 1. lpp.

ir šobrīd aplūkojamās izstādes autors un realizētājs.

Tradīcija, kas turpinās, ir arī sadarbība ar līdzīgu akadēmisku vienību Igaunijā - "Eesti Üliõpilaste Selts", kura dibināta

1870. gadā. Tās mērķi un uzdevumi - celt nacionālo pašapziņu, kopt īgauņu valodu.

Akadēmiskais gars ir dzīvs, jo "Austrums" savos 120. gadatvētkos parakstīja sadarbības līgumu ar Latvijas Zinā-

tnu akadēmiju. Tas paredz sadarbību Latvijas jaunatnes intelektuālo vērtību veidošanā, Latvijas demokrātijas ideju vēstures apzināšanā un popularizēšanā, kā arī žurnāla "Akadēmiskā Dzīve" izdošanā. Lai

atbalstītu studentu zinātnisko darbību, tika pasniegtas vecbiedra Jāņa Ruskas stipendijas, katra Ls 1000 apmērā, arī LU Juridiskās fakultātes studentiem Jānim Pļaviņam un Mārcim Krauzem.

Holograma. Autors - profesors Juris Upatnieks

Veiksmīgi īstenot savas idejas un augstu turēt "Austruma" karogu vēl un jubilejā sveic **ILZE BRINKMANE** un "Universitātes Avīze"!

No bārenītes - par Pelnrušķīti?

Otrā oktobra pēcpusdienā LU Mazajā aulā pulcējās veci un jauni ļaudis, lai ieklausītos un iesaistītos akadēmiskās vienības "Austrums" rīkotajā sabiedriskajā diskusijā "Par Latvijas pilsoņu valstisko apziņu domājot". Kā viens no "Austruma" 120 gadu jubilejai veltītajiem pasākumiem šis jādēvē par mūsu laikam īpaši būtisku, jo, iekļaujoties Eiropas valstu vidū, par valstisko apziņu - gan katrs savu, gan visas sabiedrības - šķiet, vairāk vai mazāk domājam ikviens.

Diskusiju vadīja "Austruma" vecbiedrs, mediju pētnieks Vidzemes augstskolā un Eiropas Kustības Latvijā prezidents **Ainārs Dimants**. Savā uzrunā austrumiešiem viņš atgādināja, ka šīs akadēmiskās

vienības mērķi un vērtības ir valstiskums un demokrātija, un iepazīstināja klātesošos ar diskusijas dalībniekiem. Ievadvārdus teica LU mācību prorektors **Juris Krūmiņš**, kavejoties pārdomās par to, kas cilvēkā ieaudzina valstisko apziņu. Bērībā tie, protams, ir vecāki, bet vēlāk - arī Universitāte, kas kopā ar korporācijām un akadēmiskajām vienībām ir viens no posmiem šīs apziņas veidošanā.

Pirmā ar priekšlasījumu uzstājās Rīgas Stradiņa universitātes Psihosomatiskās medicīnas un psihoterapijas katedras vadītāja Dr. **Gunta Ancāne**, kura uz valstiskuma problēmu palūkojās neierasti - no ārsta viedokļa. Atzīstot, ka valstiskā apziņa ir cieši saistīta ar katra cilvēka individuālo pašapziņu, referente izteica saistošu iero-

sinājumu - kādēļ "bāreņu tautai" sevi nepārdēvēt par "Pelnrušķītes tautu", tādējādi pārvarot bārenītei raksturīgās bailes un uzdrīkstoties papildīt savus sapņus, kā to pasākā spēj Pelnrušķīte?

Uz realistikākām domām mudināja akadēmiskās vienības "Austrums" vecbiedrs, "Rix Technologies" prezidents un Latvijas Informācijas tehnoloģiju un telekomunikāciju asociācijas viceprezidents **Andris Anspoks**. Šobrīd esam ceļā uz informācijas sabiedrību - par to liecina gan zināšanu apjoma neredzētais pieaugums un dzīves izmaiņu pastāvīgums, gan vispārējā globalizācija, straujā komunikāciju attīstība un mārketinga spēks. Atklāts apziņa ir cieši saistīta ar katra cilvēka individuālo pašapziņu, referente izteica saistošu iero-

Bažas par valsts nākotni ieskanējās arī Latvijas Ārpolitikas institūta direktora **Ata Lejiņa** priekšlasījumā. Kas mūs sagaida brīvās pasaules struktūrās? Kā veidosies valstu savstarpējās attiecības? Taču satraukumu vieš ne tikai politika. Satrauc arī tādas visaptverošas problēmas kā globālā sasīšana un pasaules nabadzība.

Pirmsreferenduma laiku atmiņā atsauc Latvīešu valodas apguves valsts programmas direktore Dr. **Aija Priedīte**. Viņa pauda domu, ka pirms 20. septembra referendumā valdījis valstiskās apziņas apjukums. Spilgta un ikvienam vēra ņemama šķīta runātājas atziņa, ka valsts esam mēs visi un katram jāpieliek roka tās demokrātiskuma veidošanā.

Diskusiju noslēdza "Austruma" godabiedra prof. Dr. **Jāņa**

Stradiņa priekšlasījums. Zinātnu akadēmijas prezidents šķīra Latvijas vēstures lappuses, atminēdamies mūsu pagātni, sākot ar pirmo valstisko domātāju Krišjāni Valdemāru, un ieskicēdamis arī pašreizējā ministru prezidenta Einara Repšes personības šķautnes. Dažbrīd referenta balsi sprēgāja humors, taču netrūka arī nopietnu pārdomu, piemēram, vai bažas par demokrātiju Latvijā šobrīd ir pamatotas.

Ievērojot iepriekš sacīto, jāatzīst, ka akadēmiskās vienības "Austrums" diskusija, aplūkojot mūsu valstij aktuālus jautājumus, nesaraudjami saistīja trīs laika dimensijas - pagātni, tagadni un nākotni, cieši savijot tās ar Latvijas un pasaules vārdu.

IEVA ZIEMELE

Mazulis, kas sācis taurēt

Cājus skaīta rudenī. Izvērtējam padarīto un izvīzām mērķus rīdīcīnai. Tā arī LU Atturības un veselības izglītības veicināšanas (AVIV) fonds atskatās uz iepriekš paveikto un atklāj nākotnes ieceres.

"Esam paaugušies. Fonds ir kā mazulis, kas sācis taurēt," metaforās runājot, novērtē fonda studentu priekšsēdētājs Gatis Bārdiņš. Šis ir atturības studentu organizācijas ceturtais darbības gads. Pirmos gadus

darbošanās bijusi gausa, bet nu kļuvusi rosīgāka.

Fonda darbības virziens - veicināt fiziskās un garīgās veselības izglītību, sekmēt veselīgu, no alkohola un citām atkarību izraisošām vielām brīvu dzīvesveidu studentu un skolēnu vidū. Tieši tāpēc fonda jaunieši ir viesojušies Rīgas 31. vidusskolā, kur pamatskolas vecākajās klasēs stāstīti par atkarības problēmām. Lai būtu zināšāki, viņi apmeklēja Rīgas Narkomānijas profilakses centra lekcij-

jas, ir piedalījušies "IOGT Latvijā" rīkotajos semināros, iegūstot jaunus draugus un atbalstu arī no ārvalstīm.

Skolēni kopā ar studentiem iesaistās kultūras pils "Ziemeļblāzma" parka uzkopšanā rudens un pavasara talkās. Jaunieši ir apņēmības pilni sadarbību turpināt.

Fonds veic arī pētniecisko darbu publicistes un fonda priekšsēdētājas Ilgas Kapenieces vadībā. Sāgada pavasarī ir iznācis AVIV pirmais izdevums

"Tautas skaidrībai". Grāmata veltīta zinātnieka un atturības kustības aktīva dalībnieka J. T. Zemzara simtgadei. Pašlaik tiek gatavots jauns izdevums par A. Dombrovska uzticības personām. Projekts veltīts bezalkohola biedrības "Ziemeļblāzma" simtgadei. Krājumu paredzēts izdot nākamā gada sākumā. Sekojiet informācijai! Tiek gatavota arī fonda mājas lapa.

Septembrī par tradīciju kļuvušajā fonda gada sanāksnā tika pasniegtas biedru kartes un

ievēlēta jaunā valde. Svinīgo pasākumu atklājot, organizācijas priekšsēdētāja aizdedza trīs simboliskas sveces: pirmo - skaidrībai, otro - atbildībai un trešo - zināšanām, novēlot ikvienā dzīves situācijā saglabāt skaidrības pārliecību.

Par AVIV fonda jauniešu aktivitātēm vasarā jūs informējam avīzes 2. numurā.

SANDRIS VILCĀNS,
LU students

Būt, lai būtu

Attēlā no labās: rustikāņu Goda biedrs Guntis Ulmanis

Studentu biedrība "Fraternita Rusticana" - "Zemnieku brālība" - dibināta 1921. gadā. Otrā pasaules kara laikā tās darbība Latvijā tika pārtraukta, taču tradīciju saglabāja tie brālības biedri, kas devās trimdā. Pēc neatkarības atjaunošanas rustikāņi atsāka pulcēties Konventa dzīvoklī Torņakalnā 15, tā uzturot dzīvu un nozīmīgu rustikānisma garu un tradīcijas, par kurām man pastāstīja rustikānis ELMĀRS PELKAUS.

Gadskārta

Rustikāņu atjaunošana sākās, kad pāris rosiņu viru deviņdesmito gadu sākumā apzināja bijušos rustikāņus un viņu dēlus, sapulcināja tos vienuviet un nopriecājās. "Tai laikā tas likās interesanti - krāsainas cepurītes, lentes un karogi," stāsta E. Pelkaus. Tā, vienreiz satikušies, rustikāņi ir kopā jau desmit gadus, viņus saista gan vecās tradīcijas, gan priekšraksti, bet visvairāk - draudzība. Rustikāņiem ir četri vecbiedri, kuri atceras biedrības darbību pirmskara laikā, taču desmit atjaunošanas gadu laikā arī jaunie biedri ir saraduši un saauguši viens ar otru.

Saikne ar Zemnieku savienību (ZS) īpaši izteikta un nozīmīga bija pirmās brīvvalsts laikā, bet pašreiz rustikāņiem nav nepieciešams būt par ZS biedru - ir daudz tādu, kas pārstāv arī citas partijas vai vispār nav

saistīti ar politiku. Tomēr vēsturiskā saikne ar ZS tiek respektēta un Kārlis Ulmanis augsti godāts - savulaik viņš bijis organizācijas biedrs. Rustikāņi ir bijuši arī uz K. Ulmaņa pieminekļa atklāšanu un septembra sākumā bieži vien dodas uz valstsvīra dzimtajām mājām. Arī galvenās diskusijas nerisinās par politiskajiem jautājumiem, tematiskajos vakaros tiek lasīti un apspriesti referāti par dažādākajām tēmām, pamišus tiek rīkotas literārās pēcpusdienas.

Ik pavasari rustikāņi dodas uz kādu Latvijas novadu, apmeklējot vietas, kas viņiem nozīmīgas, piemēram, veco biedru dzīvesvietas, atgūtos īpašumus, veikumus. Šādu izbraucienus zaļumos dēvē par pavasara komeršu. Tam seko gadskārtējs piemiņas pasākums 1944. gadā kritušajam jaunajam rustikānim Paulam Pētersonam. Viņa iecerētā, nu jau sirma kundze, lūgusi Daugavpils rajonā, Demenē uzstādīt piemiņekli par godu P. Pētersonam un viņa biedriem. Šo vietu rustikāņi apmeklē katru gadu, rīko svinīgu gājieni, kam seko arī cienasts un uzdziedāšana. Pa ceļam brālības biedri parasti iegriežas Latvijā kultūrvēsturiski nozīmīgos objektos, lai tos iepazītu.

Rudeni rustikāņi apmeklē Meža un Brāļu kapus, kur apglabāti goda filistri. Konventa namā tiek rīkoti svētku pasākumi, viens no tiem - trešajā no-

vembrī svinētie gadassvētki, kuros parasti ielūdz sadraudzības akadēmiskās organizācijas, to vidū arī a/v "Latviete", LKSAA "Dzintars", a/v "Austrums". E. Pelkaus uzsver, ka šie pasākumi ir ļoti svarīgi, jo galvenokārt piesaista organizācijai jaunus biedrus. Šādās reizēs tiek ieturētas svētku maltītes, dziedāts un citādi uzturēts jautrs noskaņojums, nereti kopā ar sadraudzības biedriem un biedrēm apmeklēta sauna.

Gadu noslēdz rustikāņu Ziemassvētki ar eglīti, dāvanām un pantīņu skaitīšanu, kuros svin kopā ar ģimenēm. Biedrībai ir arī sava bibliotēka.

Simbolika

Viss, kas attiecas uz rustikāņu darbību, ir apkopots komānos - biedrības iekšējos noteikumos, kas regulē pat to, kādā veidā svinamas kāzas. Komāni sarakstīti trimdā, taču saglabātas arī tās tradīcijas, kas izveidotas brīvvalsts laikā. Toreiz rustikāņi staigājuši frakās, ko aizguvuši no vāciešiem. Iespējams, tās bija piemērotas Dienvidvācijas laika apstākļiem, bet latviešiem, lai 18. novembra svinībās "nesasaltu ragā", zem frakas vajadzēja savistīties avīzēs. Pie apģērba rustikāņi mēdza piestiprināt pulkstenķēdi - bircipfelis. Uz tā atainots rustikāņu ģerbonis, ko veido uzraksts "Vivat, crescat, floreat, Fraternal Rusticana!" ("Lai dzīvo, zeļ un zied rustikāņi!", uz šo uzsauциeni jāatbild: "Mūžīgi!"), četrlapu āboliņš (atsauce uz zemniecību), spārnots smilšu pulkstenis (laika tecējums), kas novietots uz Latvijas Universitātes kontūram. Otrā pusē bija iegravēti konkrēta rustikāņa iniciāļi. Dažiem arī šobaltdien ir šāds bircipfelis.

Brālības biedrus, kas gājuši bojā okupācijas laikā, piemin īpašā veidā: trešā novembra gadassvētkos senjors, rustikāņu galva, ceļ pie lūpām Latnberga biķeri, kas tā nosaukts par godu rustikānim Ernestam Latnbergam - vācu okupācijas upurim. Ik gadu pēc referātu nolasišanas, sēžoties pie galda, senjors saka: "Es paceļu Latnberga biķeri par rustikāņiem, kas cīnījušies pret svešām varām par brīvu, neatkarīgu Latviju!"

Skaidri saprotams, ka vēsture rustikāņu aprindās tiek pastāvīgi cilāta un dzīvināta, rod dot tajā pamatu un izskaidrojumu tagadējiem notikumiem un darbiem. Ne velti pēc kara rustikāņi, pasaulē izklīduši, turpināja aprūpēt rustikānismu latvietības uzturēšanas labad, piepulcēdami klāt dēlus un radniekus. Dažam labam tā izvērtās par ģimenes tradīciju. Pašlaik ir tādi rustikāņi, kuri joprojām mitinās Kanādā, Austrālijā,

Amerikā, pat Brazīlijā un Venecuēlā.

Svarīgi piebilst, ka biedrības darbības mērķis ir latviešu zemniecības un akadēmisko tradīciju uzturēšana. Par to liecina abas "Fraternal Rusticana" devīzes: "Sirds - zemnieka gods" un "Laiki mainās - personība paliek". Pirmajai devīzei atbilst dzeltenā krāsa, kas apzīmē Zemgales labības laukus un pārstāv saikni ar zemniecību. Savukārt personību apzīmē violetā krāsa. Šādā tonī ir arī Anglijas galma un Vatikāna kūrijas tērpi.

Lielākā daļa rustikāņu ir vai nu nākuši no laukiem, vai arī viņiem tur pieder savs īpašums, dažam pat saimniecība. Tomēr kopumā brālības biedri ir dažādu profesiju pārstāvji, un nebūtu pareizi teikt, ka kāda profesionālā ievirze būtu pārsvarā. Taču noteikums par augstāko izglītību joprojām paliek spēkā - par rustikāni var kļūt tikai tas, kurš mācās augstskolā vai augstāko izglītību jau ir ieguvis.

Kļūt par rustikāni

Lai kļūtu par rustikāni, jaunieņācijam jāveic virkne uzdevumu saskaņā ar komānos minētajiem priekšrakstiem, no kuriem vairumam ir drīzāk simboliska nozīme. Ceļš pie rustikāņiem sākas ar t.s. "viešošanas" - tā ir iespēja iepazīties ar viņu darbības principiem un paradumiem. Nākamais solis - pieteikuma iesniegšana, kļūstot par "jaunekli". Būt par "jaunekli" nozīmē būt par mācekli pie oldermaņa, savdabīga skolotāja, turklāt "jauneklis" nēsā krāsainu cepurīti. Viņam jāizstrādā referāts par brīvi izvēlētu tēmu, tas publiski jāaizstāv un, kā jebkurā aizstāvēšanā pienākas, jāatbild uz jautājumiem, tā apliecinot savu māku uzstāties un runāt auditorijas priekšā. Ir jāiemācās arī dziesmas, tai skaitā rustikāņu himna "Nevis slinkojot un pūstot", un galvenajos vilcienos jāpārzina komāni. Kad viss nokārtots (mācību laiks parasti ilgst vienu gadu), jauneklim piešķir "krāsas", t.i., apsien dzeltenā violetu lenti, un viņš kļūst par rustikāni.

Vienlaikus "rustikāņa sieva vai saderēta līgava" tiek uzņemta Dāmu komitejā. Par tās biedri gan kļūstot automātiski, taču vienmēr tiek vaicāts, vai ir tāda vēlēšanās, un tad arī dāmai pasniedz lenti. Dāmu komiteja pavada rustikāņus izbraucienos, tās pārzina atrodas galdu klāšana un mielasta sarūpēšana, it īpaši daudz darbu veicams Ziemassvētkos. Dāmu komiteja ir arī tā, kas sakārto fotogrāfijas albumos un uzrauga, lai tās no turienes nepazustu.

Glūži tāpat kā ik pa laikam

Elmārs Pelkaus

Pulkstenķēde - bircipfelis

Latnberga biķeris

jāpārlicinās, vai kāda fotogrāfija nav kādam aizdota vai nez kur aizklidusi, šķiet, atkal un atkal ir jāpārskata savs pagātnes mantojums, ar izbrīnu vai gandarījuma sajūtu atklājot, ka reiz notikušais spēj attaisnot un izskaidrot to, kas notiek pašreiz. Vēl jo vairāk - tas spēj saistīt cilvēkus un radīt kopību, kuras pastāvēšanas vienīgais pamatojums ir pati pastāvēšana. Manuprāt, "Zemnieku brālība" ir teiktā spilgta ilustrācija un pierādījums.

JANA KUKAINE,
LU studente

PS. Internetā var iepazīties arī ar dažādām aktualitātēm, saistītām ar Fr! R!:
www.home.lv/rusticana.

Ziemassvētku izklaides kopā ar bērniem un mazbērniem

Korporācija ir līdzīga Amerikai

SAIVA PANKO studē Juridiskās fakultātes ceturtajā kursā un par studenšu korporāciju "Imeria", kurā darbojas jau otro gadu, šķelmīgi smaidot, pačukst: "Vari domāt, ko gribi, bet vieta, kur tu to prezentē skaļi, bieži nav tam piemērota. Vienmēr ir jāapzinās auditorija sev apkārt, un diemžēl nereti visprātīgāk ir runāt "caur puķēm". Līdzīgi kā Amerikā, kur labi justies ir slikti, jo tur visiem viss ir brīnišķīgi."

"Korporācija man palika noslēpumā līdz šim."

Ja nebūtu aizbraukusi uz Ameriku, iespējams, ka korporācijā būtu iestājusies jau pirmajā kursā, kad draudzene, kura lekcijās sēdēja blakām, aicināja mani nākt uz "Imeria". Mūsu sarunās viņa bieži pieminēja korporāciju, bet tajā pašā laikā daudz kas netika pateikts līdz galam. Korporācija man palika kā kaut kas tāds, par ko, kā mēdza teikt draudzene, "visu nemaz nedrīkst stāstīt". Tas man likās jocīgi, bet, tā kā jau kārtoju dokumentus braucienam uz Ameriku, par noslēpumaino korporāciju toreiz aizmirsu. Jūnija sākumā, kad citiem sākās sesija, es visu eksāmenu biju jau nokārtojusi un uz četriem mēnešiem devos projām no Latvijas. Strādāju Kolorādo štata viesnīcā par istabeni. Šī brauciena mērķis bija iegūt jaunus iespaidus, papildināt valodas prasmes un arī nopelnīt. Manuprāt, pirmajos divos kursos var šādi braukt strādāt uz ārzemēm, taču, sākot ar trešo kursu, ir jāuzsāk darbs savā specialitātē.

"Iespēja labi dzīvot Amerikā ir beigt tur universitāti."

Dzīvojot Amerikā, pati uz savas ādas izbaudīju pasaulē kultivēto mītu par šo valsti kā lielo iespēju zemi. Viesnīcas, kurā strādāju, īpašnieki bija indieši. Jā, tur patiešām ir iespējas. Iespējas palikt. Es atbraucu atpakaļ, jo man Latvijā bija saistības - Universitātē bija jāuzsāk otrais kurss jurispri-

dencē. Arī vecākiem un draugiem biju apsolījusi, ka atgriezšos. Jaunieši, kas Amerikā paliek strādāt, aizmirst padomāt par savām vecumdienām. Sirds sauks atpakaļ uz dzimteni, bet atgriezties būs grūti, jo būsi izkritis no aprites. Ārzemnieki Amerikā ir "lētais darbspēks". Pārsvārā ir jāstrādā "melns darbs" vai darbs ar labu "tējas naudu". Bieži darbi ir nelegāli un nenodrošina sociālās garantijas. Tie nav tādi, lai es tos vēlētos darīt visu savu mūžu. Piedevām latvietis Amerikā vienmēr būs tikai un vienīgi iebraucējs. Tikai beidzot augstāko mācību iestādi Amerikā, tu vari būt "zirgā". Uz tevi skatīsies kā uz līdzvērtīgu. Divas manas draudzenes šobrīd mācās Amerikā. Viena paralēli mācībām piestrādā par auklīti, otra ir pati savas augstskolas studentu informācijas konsultante. Viņas vairs nav iebraucējas, bet jau amerikānietes.

"Latvijā visi jūtas normāli, Amerikā - brīnišķīgi."

Amerikā visi, tevi satiekot, vienmēr smaidīs un teiks: "Čau, kā priecājos tevi redzēt", bet patiesību varēsi uzzināt tikai sev aiz muguras. It kā jau arī latvieši acis saka vienu, bet aiz muguras pilnīgi ko citu, taču Latvijā tu tam esi sagatavots. Tu zini, ka latvieši tādi vienkārši ir, jo kopā ar viņiem esi uzauzdzis. Turpretī Amerikā ir visu tautu un rasu sajaukums un ir grūti atšķirt amerikānisko laipnību no cilvēciskās. Tur visi vienmēr jūtas brīnišķīgi. Ja tu pasaki, ka jūties labi, tas ir slikti. Latvijā visiem viss ir normāli, taču, ja pateiksi "normāli" Amerikā, tev uzreiz izbrīnītā jautās: "Kas noticis? Kāpēc tikai normāli?" Pēc visa tā atgriezoties Latvijā, manā dzīvē pēkšņi iestājas klusums. Vairs nekur nebija jāsteidzas. Līdz tam nepārtraukti atrados vieglā stresā - sākot ar dokumentu kārtošanu braucienam uz Ameriku un sesijas ātrāku nolikšanu un beidzot ar dzīvošanu tālu projām no Latvijas un iekavētā atgūšanu Universitātē. Te pēkšņi nekas nenotika,

un radās vēlšanās uzsākt kaut ko jaunu. Tas sakrita ar pavasara semestra uzņemšanu korporācijā. Es aizgāju, paskatījos un iestājos "Imeria".

"Korporācijā iemācās sevi skaisti un tēlaini prezentēt."

Ienākot korporācijā, cilvēks iemācās sevi skaisti un tēlaini prezentēt - tā, lai citiem būtu patīkami to klausīties. Korporācija iemāca domāt līdzī tam, ko saka. Nevar atnākt un teikt: "Gribu iestāties korporācijā tāpēc, ka jums notiek visādi tušņi!" Ir jāpadomā par astoņdesmitgadīgajām kundzēm, kurām korporācija nozīmē augstu morālo stāju, patriotismu un dzimtenes mīlestību. Manuprāt, ikvienā latvieti vajadzētu būt šai iekšējai cieņai, kas Latvijas himnas laikā liek piecelties kājās un neļauj sarunāties. Korporācijas jaunpieņacējiem ir jāatbild uz dažādiem iepriekš sagatavotiem jautājumiem. "Imeria" mīļākā tēma, manuprāt, ir Rainis. Piemēram, "Kurš sievietes tēls Raina darbos tavai sirdij liekas vistuvākais?" vai arī "Kādi, tavuprāt, ir galvenie mūsdienīgas sievietes principi?". Gadās kuriozi, kad meitene nepārdomā savu runu un pārāk tieši pasaka, ko domā. Piemēram: "Es skolā Raini nelasīju, visus pārbaudes darbus "samiksēju" no citiem, man viņš liekas galīgi stulbs, un es nesaprotu, kā kaut ko tādu vispār var uzrakstīt!" Pašpārlicinātība, ar kādu viņa to pasaka, daudzus šokē. Savas domas, pirms tās pauž skaļi, iepriekš tomēr ir jāizvērtē. Ir jāpiedomā pie iespaidām, kādu tu atstāj uz apkārtnējiem. Ne katra situācija ir atbilstoša tam, lai atklāti pateiktu visu, ko domā. "Imeria" nekad nav bijusi aizliegta vārda brīvība. Viedokļu dažādība mūs tikai bagātina.

"Nereti visprātīgāk ir runāt "caur puķēm"."

Korporācijā bieži ir jāuzstājas auditorijas priekšā un visas lietas jāpasniedz skaisti un pacilāti. Piemēram: "Mīļās imerietes, šajā jaukā dienā mēs priecājamies satikties..." Man tas brīžiem liekas par daudz uzspēlētu, līdzīgi amerikāņu liekuļošanai. Nevienam, tikko no rīta piecēlies, taču nedomā: "Cik skaists un burvīgs lietu tiņš!" vai, izejot ārā, nesajūsminās par "atpirdzinošo un vel dzinošo rudens dvesmu". Manuprāt, cilvēki dažkārt pārspīlē un sadzejo kaut ko uz vietas. No rīta taču parasti domā par savu izskatu un to, kas viss šajā dienā ir jāizdara. Ja aiz loga spīd saule un čivina putni, kāds varbūt arī papriecājas, bet, ieraugot vēju, lietu un apmākušās debesis, neviens aiz sajūsmas gaisā nelec. Vari domāt,

Pirmā no labās (stāv): Saiva kopā ar sava semestra imerietēm

ko gribi, bet vieta, kur tu to prezentē skaļi, bieži nav tam piemērota. Vienmēr ir jāapzinās auditorija sev apkārt un diemžēl nereti visprātīgāk ir runāt "caur puķēm". Korporācijā esmu sapratusi, ka labāk ir runāt tikai par skaisto, visas nepatīkamās lietas, ar kurām jāsaškas katru dienu, nepieminot. Tas ļauj atslēgties no ikdienas un padomāt par skaistumu un mūsu spēku vienotību. Cerēt un saņemt atbalstu jebkurā grūtā dzīves situācijā.

"Naudai nav nozīmes, ja cilvēks nav iekšēji laimīgs."

Kad tikko ierados "Imeria", man stāstīja par cilvēkiem, kuri ilgus gadus nav bijuši Latvijā. Iebraucot šeit, pirmā vieta, uz kuru viņi aiziet, ir nevis mājas, bet korporācija. Es uzskatu, ka pirmais, par ko cilvēkam vienmēr jādomā, ir ģimene un tikai pēc tam darbs un karjera. Naudai nav nozīmes, ja cilvēks nav iekšēji laimīgs. Tieši tādēļ, manuprāt, daudziem korporācija ir kā ģimene, kurā vienmēr var iegriezties un kur kāds tevi sagaida. Korporācija ir arī ideāla vieta, kur iegūt savām interesēm atbilstošus draugus. Universitātē katram ir ļoti daudz paziņu, taču, lai rastos draugi, ir jābūt kopīgiem pārdzīvojumiem un biežām tikšanās reizēm. To visu perfekti dod korporācija. Vairākas reizes nedēļā notiek obligātās stundas, pēc kurām daudz kas tiek kopīgi pārrunāts. Tādējādi, lai arī sākotnēji varbūt nedaudz mākslīgā veidā, tiek iegūti draugi uz mūžu.

"Korporācija ir iespēja "izsisties uz augšu"."

Interesanti, ka korporācijā ir samērā maz rīdzinieku, vairums cilvēku nāk no attālākām Latvijas pilsētām. Iespējams, tādēļ, ka tieši viņiem ir lielāka vēlšanās iepazīties. Viņi ir iebraukuši Rīgā. Viņiem nav pazišanās. Viņi aktīvāk nekā rīdzinieki veido kontaktus. Korporācija tam ir ļoti pateici-

ga vieta. Daudziem tā ir iespēja dzīvot "izsisties uz augšu". "Imeria" ir īpaša e-pastu liste, uz kuru korporācijā esošajām meitenēm tiek sūtīti dažādi darba piedāvājumi, informācija par dzīvokļiem, skaistumkopšanas saloniem. Neskatoties uz to, ka korporācijā darbojas cilvēki no 18 līdz 80 gadiem, visiem vienam otru ir jāuzrunā ar "tu". Ja astoņdesmitgadīga imeriete astoņdesmitgadīgo uzrunā ar "jūs", viņa par to var tikt pat sodīta. Korporācijā iemāca, ka teikt otram "tu" nenozīmē viņu necienīt, tāpat kā ar "jūs" ne vienmēr ir jāsaprot cieņa.

"Man ir vieta, kur atnākt arī septiņdesmit gados."

Visām studenšu korporācijām notiek regulāri pasākumi kopā ar puisiem no studentu korporācijām. Tiek rīkotas kopīgas balles deju stundas. Ļoti daudzi tieši tādā veidā ir saprecējušies. Agrāk pat pastāvēja uzskats, ka sieviešu korporācijas ir izveidotas ar mērķi, lai viriešiem būtu vieta, kur izvēlēties inteligēntas sievas. Korporācijā tiek uzsvērts, ka ikviens cilvēks prot dziedāt, tādēļ visiem jāapmeklē dziedāšanas stundas. Ir Sporta dienas, Teātra dienas. Korporācijas piedāvāto iespēju klāsts ir tik daudzpusīgs, ka ikviens tajā var atrast kaut ko sev interesantu. Ir lielā "Imeria" un mazā, kuru veido pēdējos četros semestros uzņemtas meitenes un kurā vēl dažus mēnešus darbošas arī es. Lielajai un mazajai "Imeria" ir katrā savi noslēpumi, kuri no pārējiem tiek glabāti dziļā slepenībā. Tā ir korporācijas tradīcija. Korporācija ir mūža organizācija. Iestāties tajā var, tikai studējot, turpretī darboties - visu mūžu. Protams, korporācija, vismaz sākumā, prasa daudz laika, toties tagad man ir vieta, kur varēšu atnākt arī 70 gados.

GITA LIEPIŅA

Korporāciju masku ballē "Aprīļa pilieni"

Ģeogrāfi izdzīvo jebkurā vietā un laikā

◀ 4. lpp.

no balsot par sev tikamāko attēlu. Labākās bildes autoram ir iespēja iegūt ceļojošo balvu "Lielais Didriķis".

Iepazīstoties ar mūsu tradīcijām, pirmkursnieks, lai kļūtu par pilntiesīgu ģeogrāfijas studentu, tiek iesvētīts, ko pēc tam nosvin fukšu ballē.

Lai skaitītos par istu ģeogrāfu, jāiziet lauku prakse "Lodesmūiža", kur ir tādi apstākļi, ka tikai pēc tās pabeigšanas zini, vai vari būt istens ģeogrāfs.

Lai nekļūditos savā izvēlē - būt vai nebūt ģeogrāfam, jau skolas laikā ir iespēja kļūt par Jauno ģeogrāfu skolas dalībnieku. Jau no 1974. gada to vada fakultātes studenti. JĢS rīko izziņošanas konkursus, lekcijas, atklātas olimpiādes, un pēdējos četros līdz sešos gados labākie dalībnieki tiek uzņemti fakultātē ārpus konkursa.

Ģeogrāfijas un Zemes zinātņu fakultātes studenti var braukt mācīties uz 11 universitātēm astoņās valstīs, ik pa brīdīm mūs apciemo vieslektori no dažādām zemēm, piemēram, Lielbritānijas, Somijas.

Lai izjustu vienotu garu ar kursa biedriem, ir iespēja doties pastaigā pa Ģeoloģijas muzeju, kas atrodas fakultātes otrajā stāvā.

"Esiēt sveicinātas, zemes, kuras varbūt nekad neredzēšu!" (K. Čapeks)

LAILA BAJĀRE,
LU Ģeogrāfijas un Zemes zinātņu fakultātes studente

projekts

Mērķis ir pasargāt ikvienu cilvēku

Latvijas Universitātes Ģeogrāfijas un Zemes zinātņu fakultātē kopš 1993. gada darbojas Vides kvalitātes monitoringa laboratorija. Tās pētījumu virzieni pēdējā laikā saistās ar vides ķīmiju un ekotoksikoloģiju. Fakultātei ir kopīgs projekts ar Upsalas universitāti Zviedrijā, tā ietvaros pieci maģistrantūras studenti un viena asociētā profesore no Latvijas apmeklē mācības Zviedrijā. Par šī projekta nozīmību un mērķi informē fakultātes dekāns MĀRIS KĻA-VIŅŠ.

Projekta mērķis ir nodrošināt izglītības attīstību ekotoksikoloģijā. Tā ir viena no vides zinātnes apakšnozarēm, kas pēta kaitīgu - gan dabisku, gan cilvēku radītu - vielu iedarbību uz dzīvjiem organismiem, vidi kopumā. Līdz šim ekotoksikoloģija vairāk saistījās ar vielu kaitīgās iedarbības apzināšanu, bet, Latvijai iestājoties ES, šīs jomas speciālistus sagaida ārkārtīgi plašs darbalauks. Tas saistīts ar zināšanu nozares attīstību, ieviešanu un lietošanu praksē.

Ikdienā saskaramies ar ķīmisku vielu aizvien pieaugošu iedarbību - tas var būt gan gaisa piesārņojums no automašīnu izplūdes gāzēm, gan celtniecības materiālu izmantojums un daudz kas cits. Kaitīgu vielu avots var būt pārtikas produktu sagatavošanas tehnoloģijas, arī iepakojums. Šādas vielas ap mums bijušas vienmēr, tomēr cilvēka radīto vielu daudzums ar katru gadu pieaug. Ar tām saskaroties, mums jābūt skaidram, kādas būs to iedarbības sekas. Šeit nepieciešamas specifiskas zināšanas, kas ir diezgan atāli saistītas ar to, ko var piedāvāt klasiskās zinātņu nozares - ķīmija, bioloģija, medicīna. No

vienas puses, jālūkojas plašāk, no otras, vajadzīgas arī fundamentālas zināšanas, piemēram, šūnu bioloģijā. Latvijā būtu jāsaprot speciālisti, kuri varētu gan vadīt vielu iedarbības riska samazināšanas procesu, gan mācīt to citiem.

Tieši tāds arī ir sadarbības projekta ar Zviedrijas universitāti mērķis. Projektu atbalsta Zviedrijas Starptautiskās sadarbības aģentūra. Šobrīd tas tiek īstenots Upsalas universitātē, nākamais cikls noritēs Latvijā, tajā piedalīsies gan Latvijas, gan Zviedrijas puse. Ceram sagatavot un mācīt pēc iespējas lielāku skaitu cilvēku. Zviedrija piesārņojuma pētīšanā ir starp pirmajām valstīm Eiropā.

Viens no projekta nozīmīgākajiem mērķiem saistās ar nepieciešamību nodrošināt ES likumdošanas ieviešanu. Līdz šim vielu iedarbības kontrole Latvijā bija ļoti nosacīta. Iestājoties ES, tā jau būs valsts nacionālā atbildība. Šis sistēmas ieviešana garantētu Latvijas pozitīvu iestāšanos ES, mēs būsim spiesti stingrāk sekot vielu izplatības iedarbības kontroles principiem un ievērot tos. Šo darbību mērķis ir pasargāt ikvienu cilvēku, lai pārtika, gaiss un ūdens, ko lietojam, būtu kvalitatīvi.

To vielu skaits, ar ko cilvēks nonāk saskarē, pieaug, bet to kopējā masa var arī samazināties. Vides problēmu Latvijā ir pietiekami daudz, kaut vai, piemēram, Rīgas gaisa kvalitāte, kas pašlaik neatbilst tiem kritērijiem, kādiem vajadzētu atbilst saskaņā ar ES normām. Tas pats attiecas uz dzeramā ūdens parametriem. Protams, Latvijā ir arī relatīvi tīras, pasargātas vietas, par tādām varētu uzskatīt visas aizsargājamās teritorijas, relatīvi plašās purvu un mežu zonas.

Par savu pieredzi kursos Zviedrijā stāsta JĀNIS ŠĪRE, LU Ģeogrāfijas un Zemes zinātņu fakultātes (ĢZZF) Vides zinātnes nodaļas students, 1. kursa maģistrants.

Paralēli mācībām strādāju LU ĢZZF Vides kvalitātes monitoringa laboratorijā un piedalos Zviedrijas, Lietuvas, Latvijas un Igaunijas kopīgi organizētajosursos, kas notiek Zviedrijā, Upsalas universitātē vienu nedēļu mēnesī, kopā sešas nedēļas.

Šo kursu mērķis ir nodrošināt modernajiem standartiem atbilstošu izglītību ekotoksikoloģijā, sagatavot kvalificētus ekspertus, kā arī radīt bāzi šādas izglītības turpināšanai Baltijas valstīs.

Projekts noris divās daļās, no kurām katrā tiek sagatavoti divu tipu speciālisti. Pirmajā daļā jeb "B" tipa kursā māca studentus vai augstskolu beigušus cilvēkus, kuri strādā iestādēs, kas nodarbojas ar pētniecību, izglītību un riska novērtēšanu.

Otrajā daļā jeb "C" tipa kursā profesionāliem ekspertiem, kuri strādā medicīnas un vides nozarēs, paredzēts dot pamatizglītību toksikoloģijā.

Šādi eksperti ir nepieciešami ministrijās un valsts iestādēs, lai spētu administrēt ķīmisko vielu risku tirdzniecībā un saimniecībā. Šis projekts tādejādi ietver arī mācībspēku sagatavošanu turpmākai cilvēku izglītošanai ekotoksikoloģijā.

Sajās mācībās piedalās astoņi cilvēki no Latvijas, astoņi no Lietuvas un astoņi no Igaunijas, katrai grupai ir savs vadītājs, kurš palīdz organizatoriskajā darbā un diskusijās.

Kopumā starp mācību procesiem Zviedrijā un Latvijā nav būtiskas atšķirības, ja nu vienīgi tā, ka lekcijas Zviedrijā no-

Ilga Kokorīte un Jānis Šīre pie PH-metra

tiek divreiz pa 40 minūtēm ar 10 minūšu starpbrīdi pretstatā Latvijas 90 minūtēm. Tas ļauj labāk koncentrēties mācībām - cilvēki tik ļoti nenogurst. Vēl pēc katras pabeigtas tēmas norit diskusijas par iegūto informāciju, tiek doti jautājumi, par kuriem ir jādiskutē darba grupās (četras grupas, katrā pa pieciem cilvēkiem, no kuriem katrs pārstāv savu specialitāti (medicīnu, vides zinātņi, ķīmiju utt.)). Papildus katru vakaru tiek uzdoti mājas darbi, kurus apspriež nākamajā dienā.

Katru nedēļu piektdienās norisinās seminārs par tēmu, kas iedota pirmdienās. Tam jāgatavojas ārpus mācību laika.

Papildus notiek arī pašmācība - katru reizi braucot uz Latviju, mums tiek izsniegti mācību materiāli, kuri jālasa pašiem (aptuveni 300 lpp. angļu valodā). Ierodoties Zviedrijā, pirmdienās no rīta mums ir kontroldarbs - zināšanu pārbaude. Tai gan ir vairāk rekomendējošs raksturs - tā paredzēta cilvēka zināšanu individuālai kontrolei.

Man personīgi šie kursi nozīmē ieskatu tādās nozarēs, kurās līdz šim zināšanu nav bijis. Tiek mācīta gan medicīna, gan ķīmija, gan ekoloģija. Pro-

tams, ir jomas, par kurām zināšanas esmu ieguvis LU. Kursi dod ieskatu arī citās valsts izglītības sistēmā.

Zviedrija ekotoksikoloģijas jomā ir viena no pirmajām valstīm. Daudzas problēmas, ar kurām mēs šobrīd cīnāmies, tur ir atrisinātas jau sen. Latvijā ekotoksikoloģija atrodas attīstības stadijā, tāpēc ir svarīgi pārņemt zviedru pieredzi.

Zviedrija un Latvija ir savstarpēji ieinteresētas, lai šāda izglītošana turpinātos, jo Zviedrijas valdība tam atvēl līdzekļus, kā arī sniedz ļoti augsti kvalificētu speciālistu palīdzību. Latvijā vēl ilgi būs dažādas problēmas, ar kurām cīnīties, tāpēc kvalificēta un kvalitatīva palīdzība noderēs vienmēr.

ĢZZF jau tiek lasīts lekciju kurss ekotoksikoloģijā, tomēr, jo vairāk šādu zināšanu tiks sniegts, jo lielāku skaitu cilvēku būs iespējams mācīt. Ir svarīgi, lai tādi speciālisti būtu, it īpaši mācību iestādēs - tas nodrošina plaša cilvēku loka izglītošanu. Ekotoksikoloģija aptver samērā bagātīgu zināšanu kopumu, ko var izmantot dažādās jomās.

Uzklausījusi ANDA LASE

Pilnās burās

◀ 1. lpp.

- **Kā tas viss sākās?**

- Tas bija 1999. gadā, kad katamarāns "Kaupo", kas 2003. gada marta beigās atgriezās no ceļojuma ap pasauli, devās tai apkārt. Tā kā mans tēvs ir viens no vecajiem un esošajiem komandas biedriem, es sāku "dikt", lai mani pavizina, lai sarunā kādu braucienu. Beidzot es devos jūrā. Izbraucu vienu reizi, otru reizi un gribēju vēl un vēl. Burāšana ir kā slimība. Tu saslimsti un viss. Vairs netiec no tās vaļā. Taču ir cilvēki, kas skriešus noskrien no laivas nost - viņiem tā nepatīk, un viņi vairs nevēlas to redzēt. Manā ģimenē ar burāšanu nodarbojos es un tēvs, bet mamma gaida mūs krastā.

- **Kāpēc tieši burāšana? Ir taču daudzas citas nodarbošanās.**

- Protams. Sākumā es trenējos basketbolā, bet tas nebija mans aicinājums, jo tur bija treneri, kas pastāvīgi blāva. Tur vienmēr bija haoss, bet te ir forši. Katrs atrod savu vietu.

- **Kas tev burāšanā sniedz gandarījumu?**

- Process, kad izjūti, kā laiva iet uz priekšu ar vēja spēku. Tās ir neapprakstāmas emocijas, apkārt ir istā daba. Plašā jūra, saullēkts un saulriets - krāsas ir tādas, kuras tu iz sauszemes nekad neredzēsi. Ir emocijas, kas liek tev turpināt ceļojumu.

- **Kā burāšana ir ietekmējusi tavu dzīvi?**

- No burāšanas cieš visi pārējie, kas ir man tuvumā, jo tai tiek pakļauts viss mans brīvais laiks. Kad vasarā ir kāds brīvs brīdis, es uzreiz prom uz jūru. Nodarbojos tikai ar "jahtošānu", mājās vispār nerādos. Tas man ir kļūvis par dzīves stilu. Ziemā gan ir sāpīgi, jūra aizsalusi...

- **Burāt tu sāki vidusskolā. Kādu iespaidu šī nodarbe atstāja uz tavu studiju izvēli?**

- Diezgan stipru. Es studēju "ģeogrāfos", jau 3. kursā. Ģeogrāfija ir tā nozare, kas man šķiet ļoti interesanta. Zināšanas par valstīm un informācija par tām ir noderīga, arī meteoroloģijas lekcijas par laikapstākļiem nav nākušas par ļaunu. Pat kursa darbu rakstu par jahtu tūrisma un jahtu ostu infrastruktūru.

- **Kur gūsti zināšanas, papildinformāciju?**

- Pārsvārā no sava tēva, kurš ir galvenais manu zinību avots, jo visam ir gājis cauri. Cilvēks ar pieredzi. Lasu arī dažādas grāmatas, bet tās ir lielākoties krievu vai angļu valodā, un terminoloģija tur ir pavisam savādāka nekā latviešu valodā. Aktuālāku informāciju es gūstu galvenokārt no interneta. Latviešu sporta ziņās nekad nekas netiek teikts par burāšanu. Retu reizi esmu dzirdējusi, ka vinnējis, piemēram, Ziedonis Antapsons, bet neko vairāk, kaut gan

Daugavā "Cutty Sark" regates laikā

viņiem būtu daudz ko stāstīt, jo notiek sacensības un daudz kas cits.

- **Kas par burāšanu būtu jāzina īpaši?**

- Tā nav romantika. Tas tiešām ir smags un grūts darbs. Praksi burāšanā gūst visu mūžu. Jaunie nav tik gudri kā vecie kapteiņi, viņu prasmes nav tik lielas. Visas zināšanas tiek iegūtas, tieši burājot, esot jūrā. Var lasīt teoriju un biezas grāmatas, bet, ja nezināsi, kā tas viss notiek praktiski, nekur tālu netiksi.

- **Kādi ir visizplatītākie ar jahtām saistītie stereotipi?**

- Tas liekas kaut kas ļoti ekskluzīvs, tāds, ar ko nodarbojas tikai bagātie. Skaistas, baltas laivas un saulē iedegusi cilvēki, bagāti un skaisti. Tas viss ir aplam.

Burāšana Latvijā daļas divās daļās. Ir cilvēki, kuriem pieder lielās jahtas, kur viss ir skaisti un burvīgi, nereti tās tiek sponsorētas. Otra daļa balstās tikai un vienīgi uz nabadzību. Ir cilvēki, kas velk to visu ar iztikas minimumu, jo negrib zaudēt laivas, negrib tās pārdot.

- **Kādam ir jābūt cilvēkam, lai viņš varētu burāt?**

- Noteikti ar gribasspēku, jo to darīt ir jāgrib. Tādam, kurš jebkurā situācijā spētu savāties, kontrolēt sevi, lai nebūtu tā, ka, piemēram, viņš jūtas slikti un grib pamest jahtu: "Viss, man pietiek. Es kāju nost." Viņš atrodas jūras vidū!!! Jāmāk iekļauties komandā. Tu nevari būt "autsaiders", sēdēt viens, jo tad tevi "izmetīs" no komandas. Jābūt cilvēkam, kas ir spējīgs sazināties ar citiem, ar komunikācijas prasmi. Ja esi kapteinis mazā laiviņā, ir jābūt spējai komandēt citus, nevis teikt: "Vai tu, lūdzu, nevarētu izdarīt to un to?" Jāpasaka: "Uzvelc buras!" Ir jābūt stingram raksturam.

- **Kādi ir jābūt fiziskajai sagatavotībai?**

- Tas nav pats svarīgākais. Uz lielajām jahtām iesācējam varētu būt grūti uzvilkt buras, bet pie tās visa pierod. Es pat zinu cilvēkus, kas ir invalīdi bez rokām un kājām, taču ar to nodarbojas. Liekas, ka tas ir neiespēja-

mi, bet tā notiek. Fiziski sagatavotam un veiklam jābūt sacensībās.

- **Vai ir iespēja burāšanā iesaistīties, piemēram, studentam?**

- Protams, ja viņam ir motivācija un ja viņš to grib. Tas vienkārši ir jāsāk darīt. Staigāt gar jahtām un jautāt, vai nav nepieciešama kāda palīdzība, piemēram, pavasara darbos - špaktelēšanā, krāsošanā, mazgāšanā. Nav tā, ka iesaistīties būtu milzīga problēma.

- **Vai kāds no malas varētu tāpat pavizināties?**

- Vasarās ir diezgan daudz iespēju izīrēt jahtu, tikai jāsavāc cilvēku grupiņa, jāsamaksā un jābrauc, kaut gan tieši šī kopā sanākšana ir visgrūtāk organizējama. Grūti savākt cilvēkus vienā laikā un vietā, bet, kad tas ir izdarīts, parasti jāvērsas jahtklubos un jāinteresējas, vai nevar izīrēt kādu jahtu. Cena ir atkarīga gan no jahtas lieluma, gan braukšanas ilguma, bet ar īpašnieku var daudz ko sarunāt. Pārsvārā tas viss notiek ar paņiņu starpniecību.

- **Kad ir burāšanas sezona, un ko dara pēc tās?**

- Latvijā tā parasti ilgst no maija beigām līdz oktobra sākumam. Tie ir isie vasaras mēneši. Pēc tam burātāji strādā katrs savu darbu. Brīvajā laikā viņi apkopj jahtu, izceļ to no ūdens. Lielākoties visus melnos darbiņus veic pavasarī - lāpa buras, piela bo buktes, špaktelē, tīra, berž.

- **Cik tālu jūrā esi devusies?**

- Ar jahtu nekur tālu pagaidām neesmu bijusi, bet ir būs Sāremā un Roņu salā, kā arī veikti pārbraucieni no Ventspils uz Rīgu un mazi izbraucieni te pat pa Rīgas līci.

- **Kurp tu gribētu aizbraukt?**

- Noteikti gribētu redzēt kādus ziemeļu apgabalus. Tur ir skarbi, bet skaisti. Vēlētos pabūt arī siltajos platuma grādos, bet kopumā gribas redzēt visu pasauli - kāda tā īsti ir, un kas tur notiek.

- **Saulīte spīd, ir labs vējš, un esat jūrā, bet ko darāt, ja**

Māra Ašme pie apzīmogatās navigācijas kartes

laiks sāk kļūt draudīgs, nāk negaiss?

- Tas atkarīgs no notikumu gaitas. Ja, piemēram, redzi zibeņus, kas nāk virsū, tu mēģini apiet mākoņus, un pāris reizes mums tas ir izdevies. Tu redzi, kā virzās mākoņi un kāds ir vējš, bet dažreiz nevar prognozēt, kas notiks, jūra var "saiet kopā" ar debesīm. Tēvs man ir iemācījis - ja jūti, ka tūlīt sāksies, ātri buras nost un nogaidi, kas notiks, tad redzēsi, ko tālāk, jo vētras laikā kaut ko darīt būtu ļoti, ļoti grūti.

- **Kādi ir tavi pienākumi uz jahtas?**

- Mana ierastā darbība ir stūrēšana, kapteiņi to parasti nedara. Arī buru vilkšana, regulēšana - pievilksana, atlaišana. Jāskatās, lai viss būtu kārtībā. Vispār - melnie darbi.

- **Kādi ir ticējumi?**

- To ir ļoti daudz. Nekad nebrauc jūrā piektdienā, nesvilpo uz jahtas, bet es tam neticu.

Sezonas pašā sākumā, kad pirmo reizi braucu ārā, parasti ar labo roku pār kreiso plecu metu jūras vērtos, vietā starp abiem moliem, vienu santīmu - nodevu Neptīnam.

Man tagad ir talismans, bez kura nevaru izīrēt. Tas ir "Kaupo" atvestais tīģeracs akmentīnš no Namibijas. Bez tā es nekur vairs nedodos.

- **Vai tev ir kāds īpašs suvenirs?**

- Jā, tā ir regate "Cutty Sark" domātā navigācijas karte, uz kuras es savācu gandrīz visu jahtu un burinieku zīmogus. Visa karte ir apzīmogota. Es gāju uz jahtām un prasīju zīmogus, un beigās bija tā, ka visiem par to radās liela interese. Kā navigācijas kartei tai nav nekādas vērtības, to nevar lietot, bet man tā ir lielā vērtē, jo saistās ar patīkamām atmiņām.

- **Kas burājot ir bijis vispatīkamākais?**

- Grūti pateikt. Laikam tad, kad pirmo reizi biju Roņu salā. Tad bija liels pārdzīvojums. Vienreizējs bija pārgājiens no Ventspils uz Rīgu, kad apkārt redzi visu jūru un bākas ir kā milzīgi stabi, kas parādās virs

horizonta. Īpaši skaisti ir vakaros un naktīs, kad sāk strādāt bākas un tu redzi gaismas un zvaigžņoto debesi.

- **Ar kādām briesmām ir bijis jāskaras?**

- Galvenās briesmas ir vētras. Liela problēma uz jahtas ir pārāk iedzēruši cilvēki, ar to jāskaras diezgan bieži. Viņi ir grūti kontrolējami.

- **Kā ar jūras slimību?**

- Tā ir briesmīga lieta, esmu to piedzīvojusi. Ja ir diezgan lieli viļņi, lielākā daļa cilvēku kļūst "zāļi" un, kā saka, "baro mencas jūrā". Tā ir samērā liela problēma, jo daudzi nepanes šūpošanos un ir laimīgi, kad var atstāt klāju. Ir gadījumi, kad skriešus skrien nost no jahtas, tik ātrāk prom uz mājām. Ir cilvēki, kuriem, jau uzkāpjot uz jahtas, kļūst slikti - tas ir tad, kad jau esi sadomājies, ka paliek slikti, bet parasti jūras slimība parādās pēc apmēram divām trim stundām. Ir arī zāles, kas jāiedzer 30 minūtes pirms brauciena. Noteikti jābūt līdzī aptieciņai. Jāpievērš liela uzmanība dažādiem sīkumiem.

- **Kādi ir tavi nākotnes plāni saistībā ar burāšanu?**

- Nākotnes plāni, protams, ir lieli. Tagad top un nākošgad laikam būs gatava sieviešu burāšanas komanda, Latvijā pirmā. Mums būs "MICRO" klases jahta un mērķis - piedalīties višās Latvijas regatēs, kas notiek. Šobrīd esam trīs cilvēki. Ir iegūta neliela prakse, bet tā jāpapildina. Ziemā vajadzēs pastudēt teorijas grāmatas.

Grību redzēt pasauli, viss apkārtējais vilina. Velos izbraukt ar lielajiem katamarāniem, vismaz kādreiz redzēt Amerikas kausu jahtas - kādas tās izskatās, kāda ir to uzbūve.

- **Ar kādām domām dodies kārtējā izbraucienā pa jūru?**

- Noteikti ar labām. Es nekad nedomāju par to, kas būs, ja sāksies vētra. Nekad neuztraucos par to, kas tur notiks. Kas būs, to pārvarēsim.

LAILA BAJĀRE

Vēstules

"Nelasi svešas vēstules," reiz bērniņa viņam tika teikusi māte. Viņš stāvēja durvju ailē, ar brūnu vilnas segu pārvilcīes. Stāvēja, rokās turēdams čupiņu dažāda veida un formāta vēstuļu un reklāmas bukletu. Ierasta lieta. Lai gan viņš pirmo reizi visā mūžā bija pirmais ieradies pēc pasta. Kājās tikai čības, un stilbi plīki - vējš nejauki vilka un pūta - uzmetās zosāda. Kaut kur tālumā aizcirtās durvis. Skaņa atbalsojās tukšajā trepju telpā. Viņš ar kāju aizcirta durvis. Nekad neaizslēdza - tikai aizcirta ar kāju. Neparasts miers piepildīja viņu, turot rokās pastnieka atnestās ziņas. Pēc vakardienas tomēr mazliet noguris - tā vismaz vajadzētu būt, bet vienīgi nemīgtīgais aukstums, kas pārņēma kājas. Viņš nolika vēstules uz necilās gultas stūra. Tā bija veca slimnīcas gulta - ar padomju laika rakstu un drāšu žoga pamatni. Arī matracis izgulēts un pretīgi dzeltens. Bet gulta bija vienīgais, kas viņam - *Homo nihil* - piederēja patiesi - gulta, kuru viņš kā slimnīcas sanitārs pēc norakstīšanas bija atvilcis mājās. Viņš ienida savu dzīvi, lai gan tā nemaz nevarētu teikt - drīzāk viņam bija vienalga. Viņam bija vienalga kopš pirmās dienas bērnu dārzā. *Homo nihil* tad vēl bija tikai *Homo*, bet jau pirmajā dienā riebums izauga lielāks par viņu pašu un mājās viņš atgriezās kā *Homo nihil*, protams, neviens neko nepamanīja, un varbūt labi, ka tā. Bija dzirdēts, ka citus sabiedrību nicinošus radījumus ārstē ar elektrošoku un palīdz atkal iemīlēt cilvēci. *Homo nihil* nebija aizdzīvojis nekur tālu - uzreiz pēc vidusskolas mācījās par sanitāru un kļuva par ierindas darbinieku trako namā. Tā to sauca tautā.

Homo nihil nejuta neko. Ne pret saviem aprūpējamiem radījumiem, ne pret sevi. Viņš tikai bija pie tiem, kuri viņam, pēc paša domām, pienācās. No agra rīta viņš sēdēja pie slimām vecenēm, vācot mēslus un klausoties nemīgtīgajā muldēšanā. Dažkārt pa naktīm viņš palika klīnikā un atpūtas telpā nesakarīgi blieža pa klavieru taustiņiem. Viņam nepatika baltie - vienīgi melnie - tā viņš bija nolēmis - tikai MELNIE taustiņi bija īsti. Viņš tos spēlēja daudz naktīs. Neviens nemanīja neko neparastu. Viņš bija sanitārs un savulaik tika vilcīts ārā klavieru stīgas no kāda veča ānusa. Spēlēt bija normāli - kaut arī tikai ar melnajiem taustiņiem.

Homo nihil vēl nebija nobriedis lasīt savu pastu. Viņš sev ausis dzirdēja mūziku. Vieglas, mainīgas taktis. Klavierspēli. Miers likās nepamatots. Pirmo reizi. Pirmo reizi viņš apsēdās iepretim logam vecā šūpuļkrēslā un raudzījās, kā ārā list. Un pirmo reizi viņam tas nešķita bezpersoniski. "Labi, ka list," viņš nodomāja. Saule saēda viņa ādu kā uguns papīru. "Labi, ka list," viņš nemanot izdvesa.

Lija ar lielām lāsēm. Notekcauruļu nebija, un no jumta tērcītēs lija ūdens. Zem logiem tas bija iekalis sev ceļu. To *Homo nihil* pamanīja pirmoreiz. "Nepamatoti daudz pirmo reizi." Tā viņš pie sevis nodomāja un ļāvās vienmērīgai kustībai šūpuļkrēslā. Protams, pirmo reizi mūžā.

Lietus nedomāja rimties. *Homo nihil* nedomāja atvērt vēstules. Uz mirkli viss kļuva nesvarīgi vienlīdzīgs.

Baltas putas auga pelķēs. Tālumā debesis saplūda pelēkas ar lietus lāsēm. Katra lietus lāse izdzēsa vienu punktu kaut kur tālumā. Skats aiz loga bija kā dzēšpapīrs. Acis neko nerādīja. Viņš raudzījās ar dvēseli, kā tālumā - aiz izdzēstas nekurienes - spid tuvākā zvaigzne. Viss šķita tik saprotams.

Viņš baudīja mirkli. Novakare atnāca, šķiet, pārāk

Andas Lases zīm.

ātri. *Homo nihil* tikai sēdēja un šūpināja sevi. Vilnas sega apmesta ap kājām - tomēr zosāda nemīgtīgi turējās. Viņam neko negribējās. Pat ne pačurāt vai apmierināt kādu no savām fizioloģiskajām vajadzībām. Viņš pat ar riebumu domāja par to, ka varētu ieiet vannas istabā un nomazgāt seju ar vēsu krāna ūdeni. Riebums bija viss, kas atradās aiz šīm pelēkdzeltenajām sienām. Dažkārt sienas var radīt veselu pasauli, un te nu tā bija. Gulta ar nekad nelasītām vēstulēm, šūpuļkrēsls un no netēstiem dēļiem taisīts skapītis. Vairs neko citu nevajadzēja. Viņa prātā jaucās domas par darbu, kuru apmeklēt nevajadzēja. Viņš nezināja, kādēļ nevajadzēja, tomēr jūta, ka viņa vieta ir attiecīgajās četrās dzeltenpelēkajās sienās. *Homo nihil* sajuta vienotību ar mēbeļiem savā pasaulē. Tās bija kļuvušas dvēseliskas. Gulta - izmīcīta, dzeltena un postpadomju dzelzaina - dvesa auru - sāpes un nemieru. Mazais deļu skapītis gribēja rauties gabalos - viņa acu priekšā atkal tapt par ozolkoku. Šūpuļkrēsls bija vistiešāk saaudzis ar viņu. Piecelties šķita neiespējami - varēja grimt tikai dziļāk un *Homo nihil* ļāvās - viņš nekad nebija mēģinājis nepakļauties. Vēl joprojām. Viņš tikai grimta dziļāk. *Homo nihil* sajuta varu pār savu dvēselisko pasauli. Viss klausīja viņa gribai. Viņš to atklāja nejauši. Iedomājās par veco puķu vāzi uz skapīša un pēkšņi jau atradās tās priekšā. Apjuka. Viņš iedomājās skatu pa logu un mirkli redzēja to. Patiesībā *Homo nihil* šūpināja arī savu krēslu ar gribasspēku vien, taču to neatskārta. Tā

bija kā rotaļa ar visu pasauli. Viņš mēģināja atcerēties ko tādu savā darba vietā klīnikā, bet nekas nenāca prātā. Viņš jūta, ka ir ieguvis ko nesamērojami unikālu. Un ļāvās spēlei ar lietām arī tālāk. Viņš lidinājās pa istabu kā savulaik mājās ielidojis sikspārnis, kurš, baidoties no gaismas, metas stūros un drēbēs un galu galā - nāvējošā lidojuma beigās - iepinas matos. *Homo nihil* tāpat planēja pa savu mazo pasauli. Spēle vērsās tālāk. *Homo nihil* iedomājās vēstules, un uz viņa kārnajiem, brūnās segas slēptajiem ceļgaliem tās parādījās. Uz gultas malas to vairs nebija. Viņš tās nevēlīgi pārskatīja. Valstij rūpēja, kur palicis kārtējais nodoklis, un prasīja viņam naudu. Bet viņš - viņš tikai smējās. Meta visus naudas prasītājus prom un pēc brīža vairs neatcerējās par tiem vispār. Viņš pārskatīja tās visas - līdz beidzot pēdējā vēstule - mazliet atšķirīga - sviestpapīrā ietīta. Maza vilcināšanās. *Homo nihil* nobijās, to ieraugot. Kaut kur dziļi sevi viņš sarāvās un pazuda tumšā stūrī kā sikspārnis. Tomēr vēstule atdarījās. Viņš redzēja plašu rokrakstā rakstītas rindas: KATRAM IR SAVS LAIKS. ŠIS IR MANEJAIS UN TAGAD BŪS VIENMĒR. Viņa acu plaksti aizkrita. Kājas savilka kāds nemanāms spēks. Viss rādījās acu priekšā kā izstādē nolikta glezna, kuru jau visi redzējuši, bet pats to ieraugi tikai nupat. Vēstule bija rakstīta uz slimnīcas papīra. *Homo nihil* to atpazina uzreiz. Istaba sāka smaržot pēc slimnīcu baltajiem palagiem. Visur nemanāmā smaka bija ielidusi un tagad lavījās ārā - ķērās *Homo nihil* elpceļos un likās sličinām viņu. Rokraksts - tik labi salasāms - bija viņējais. Tā bija pēdējā vēstule. Vakardienas viņu pārsteidza negaidot. *Homo nihil* sajuta, kā gaiss viņu nes. Acis likās tiekam aizvērtas un atdarījās vannas istabā - vienīgajā vietā, kur viņš šodien negribēja būt.

Baltās putās slēpās kāds cilvēks. Vannu pildīja ūdens un baltas putas. Vienīgi kājas - sasietas un aizķētas aiz radiatoriem - karājās pāri. Krāns vēl joprojām atgriezts. Ūdens tecēja. *Homo nihil* sajuta, kā viss ķermenis atslābst. Ar roku pastūma putas, kas pārklāja ūdeni, un ieraudzīja bezpersonisko seju, kas zem ūdens neglīta raudzījās pretim. Tās bija viņa acis. Viņš atcerējās vakardienu. To, kā spēlēja klavieru melnos taustiņus līdz

vēlai tumsai, kā atnāca mājās, kā apsaiteja sev kājas un gāja uz vannas istabu, rokās turot sviestpapīrā ietītu vēstuli. Atvadu vēstuli. Tas nāca uz āru, kā no karstajiem avotiem gāžas ūdens. Viņš atpazina sevi. Roka saplūda ar krānu, un ūdens strūkla apsika. *Homo nihil* neskatījās uz vannā guļošo. Viņš pavēras apkārt. Uz zemes mētājās neatvērta, sviestpapīrā ietīta vēstule. Ne kas neko nemanīja. Vairs ne. Tikko atradis savu miesu, *Homo nihil* jau stāvēja pie loga. Miers šķita absurds. Kājas nekas nevilka - viņš tās jaudāja atsiet. Ne kas neko nemanīja.

Lietus bija apsisis. Pelķes vairs neklāja baltas putas. Kājas vairs nekas nevilka. Lietus lāses neaizsedza neko. Viņš raudzījās tālumā. Logs saplūda ar viņu, un viņa pasaule gāja ārpus mazajām, dzeltenpelēkajām sienām. Ne kas nebija beidzies. Tas bija sākums.

Nekādi pārsteigumi. Melnie taustiņi spēlēja paši savu dziesmu.

Nekur citur māte viņu vairs nesagaidīs un nesildīs brūnā vilnas segā.

Varbūt pavasaris atnāks ar putotu lietu.

Debesis šovakar skaidras. - Labi, ka tā.

Itāļu valodas un kultūras nedēļa

Tas ir pasākums, kas tiek atzīmēts visā pasaulē. Arī Latvijā itāļu valodas un kultūras cienītāji jau otro gadu oktobrī satiekas Moderno valodu fakultātē (MVF), Itāļu valodas lektorātā, lai piedalītos lekciju ciklos un praktiskajās nodarbībās, kuras vērstas uz bagātās itāļu kultūras izziņošanu.

Šīgada programma ir īpaši daudzpusīga.

20. oktobrī no plkst. 16.30 līdz 18.00 itāļu vieslektore M. Skjavone iepazīstināja interesentus ar visā pasaulē augsti vērtētās itāļu kulinārijas noslēpumiem. Plkst. 18.15 tika demonstrēta viena no spilgtākajām itāļu kino klasikas filmām "I soliti ignoti" ar izcilu aktieransambli.

21. oktobrī no plkst. 10.30 līdz 12.00 itāļu valodas īpatnībām Sveicē stāstīs Nikoletta Regaci. Pēcpusdienā, **no plkst. 16.00 līdz 18.00**, uzstāsies profesors V. Bisenieks, dižgarga Dantes "Dievišķās komēdijas" tulkošanas, un Itālijas vēstniecības Latvijā vēstnieks VE M. Lo Re sveiks ikgadējā itāļu valodas prozas un dzejas konkursa dalībniekus ar klajā nākušo godalgoto vietu ieguvēju apkopotu tulkojumu izdevumu. Klātesošie varēs smelties ierosmi nākošā gada pavasara tulkojumu konkursam, kurā

Itāļu valodas vieslektore M. Copoleta un M. Skjavone

var piedalīties ikviens. Kā parasti, tajā būs divas kategorijas: viena tiem, kas itāļu valodu sākuši apgūt nesen, otra - studentiem ar priekšzināšanām. Izvēlētais prozas vai dzejas daiļdarbs jāiztulko no dzimtās valodas itāļu valodā (ar konkursa nolikumu varēs iepazīties MVF, pie Romānistikas nodaļas lietvedes no 2004. gada februāra).

22. oktobrī no plkst. 9.00 līdz 12.00 lektors L. Varžinskis rīkos atjautības uzdevumu konkursu, kurā, protams, neiztikt arī bez balvām! Tiksniegs ieskaats ārpus Itālijas robežām pazīstamā aktiera un dziedātāja A. Čelentāno biogrāfijā, notiks viņa populārāko dziesmu klausīšanās, tiks rādīts videomateriāls.

24. oktobrī no plkst.

12.30 līdz 13.30, kultūras nedēļas noslēgumā, raksta autore sniegs noderīgu informāciju un dalīsies iespaidos par studijām Itālijā, Sienas universitātē. Turp bija iespējams doties, pateicoties Itālijas Ārlietu ministrijas stipendijai un MVF atbalstam. Uz jautājumiem par to, kas, kad un kur var pieteikties uz šo stipendiju, atbildēs pasniedzēja B. Bankava.

Visi esat laipni gaidīti Moderno valodu fakultātē, 402. auditorijā rakstā norādītajos laikos, un jūs noteikti uzziņāsiet kaut ko jaunu!

A presto!* (it. val. - uz drīzu tikšanās)

BAIBA BANKAVA,
itāļu valodas pasniedzēja

Ekskursijas arī gara jaunībai

Pateicamies Sociālās daļas darbiniecēm Astrai Kravčenko un Olgai Piževskai par organizētajām ekskursijām Latvijas iepazīšanai. Viņu laipnība, atsaucība un izpalīdzība daudzkārt atvieglināja mūsu ceļojumus. Īpašs prieks bija par Maijas Balodes saistošajiem stāstījumiem ekskursijas ob-

jektu apskates gaitā. Šīgada pēdējā ekskursija rudenī bija īpaša - pa Zemgali, Latvijas maizes klēti, ievērojamo zemgaliešu J. Čakstes un E. Virzas dzīvesvietām. Ceļā redzējām apertus laukus, iesētus ziemājus, novāktas cukurbiešu kaudzes - tāpat Latvijā dzīvo, un dzīvojam arī mēs.

Mūsu gara jaunībai tas bija liels atbalsts. Paldies!

Pensionāri **L. DŪMA, DZ. ŠMIDRE, I. JONĀNE, L. BIRZIŅA, DZ. PAEGLĪTE**

Pateicība

Izsaku pateicību Intai Jaunzemei par sniegto palīdzību un atbalstu šajā vasarā. Ir ļoti patīkami, ka LU studentam ir kāda persona, uz kuru var paļauties, arī tālumā esot. Liels paldies Jums!

Ar cieņu,
DACE VIRSE

Literatūras gardēžiem

Plaša Kanādas grāmatu izstāde iekārtota LU Bibliotēkas lasītavā. Ekspozīciju sarūpējusi Kanādas grāmatu eksporta asociācija sadarbībā ar Kanādas vēstniecību Latvijā un Kanādas studiju pētījumu asociāciju Latvijā.

Saņemtas apmēram 200 grāmatas no 45 izdevniecībām, kā arī izdevniecību katalogi. Šādas izstādes literatūras gardēži ir ievērojuši, jo lielāks vai mazāks Kanādas apgādu devums Universitātes Bibliotēkā pēdējos gados tiek eksponēts regulāri. Ekspozīcijā aplūkojamas dažādas tematiski daudzveidīgas grāmatas. Tā kā Kanāda ir multikulturāla zeme, kurā skan gan angļu, gan franču valoda, izstādē apmēram četras piektdaļas grāmatu ir angļu, bet viena piektdaļa - franču valodā.

Seit sniegts ieskaats tikai dažos tematiski daudzveidīgos dāvinājumos.

Enciklopēdiskajā izdevumā "Canadian Who's Who" līdz ar citām personībām ir minēta arī mūsu Valsts prezidente Vaira Vīķe-Freiberga, kuras radošā darba mūža lielākā daļa aizritējusi Kanādā.

Līdzās plašajam grāmatu klāstam uzmanību saista vērtīgs žurnāla "Canadian History" komplekts ar analītiskiem visdažādākās tematikas rakstiem par Kanādas vēsturi.

Visnotaļ izcelta tiek Kanādas provinces Kvebekas franciskā identitāte. Par šīs provinces veidošanos un tās īpatnību vēsturi stāsta izdevums "A Social and Intellectual History of Quebec".

Daudz lasīts un dzirdēts par separātisma tendencēm daļā Kvebekas iedzīvotāju. Grāmata ļauj saprast, kā un kāpēc tās veidojušas, kāds ir to objektīvais pamats.

Amerikā, Austrālijā un arī Kanādā pētnieku interesē jautājums par pirmiedzīvotājiem. Kādi viņi ir, kādu kultūru un dzīvesveidu pārstāv? Kas darāms aborigēnu savdabīgās kultūras saglabāšanā? Atbildes uz šiem jautājumiem var meklēt pētījumā "Aboriginal Peoples of Canada".

Izstādē redzam ne tikai izdevumus par pirmiedzīvotājiem, bet arī grāmatas par atsevišķām sabiedrības šķirām un grupām. Kanādas strādniekiem veltīts darbs "Canadian Working Class History", bet sieviešu tiesībām - "Women, Law and Social Change".

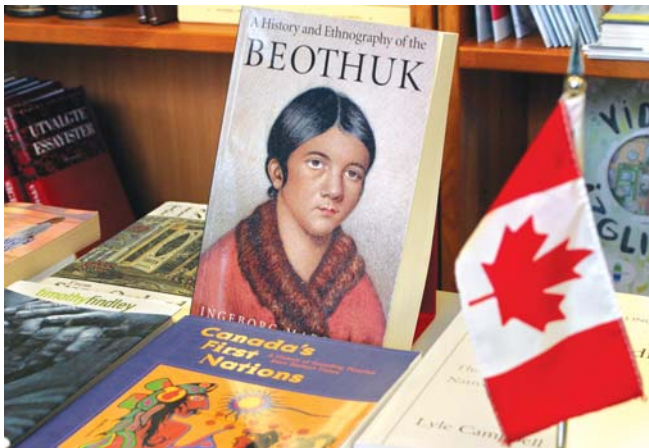
Tāpat kā Latvijā, arī Kanādā būtisks ir jautājums par reģionālo plānošanu. Uz šīs jomas profesionāliem orientēta grāmata "Planning Canadian Regions". Savukārt tiem, kurus interesē medicīna, domāts darbs "Canadian Medicin of Crops".

Kanādas plašsaziņas līdzekļiem veltīts izdevums "In the News. The Practice of Media Relations in Canada".

Izstādē netrūkst jaunākās daiļliteratūras. Izlota apjomīga Kanādas literatūras enciklopēdija "Encyclopedia of Literature".

Ar Kanādas grāmatām ikviens var iepazīties Bibliotēkas darba laikā līdz novembra vidum.

VIJA APINĪTE

LATVIJAS UNIVERSITĀTES VESELĪBAS UN REHABILITĀCIJAS CENTRS PIEDĀVA:

- Nodarboties **trenažieru zālē un apmeklēt saunu:** LU studentiem, kluba "US" biedriem - 0,50 Ls/h, LU studentiem, kuri nav "US" biedri, - 1,00 Ls/h
- Apmeklētājiem, kluba "US" biedriem - 1,00 Ls/h
- Pārējiem, kuri nav "US" biedri, - 1,50 Ls/h un šādus maksas pakalpojumus:
- **klasisko masāžu,**
- **zemūdens masāžu,**
- **solāriju.**
- Ir iespēja **izīrēt atpūtas telpu pasākumiem** (LU studentiem, mācībspēkiem un darbiniekiem ir atlaides).

Veselības un rehabilitācijas centrs atrodas Aspazijas bulvārī 5 (LU Ekonomikas un vadības fakultātes ēkā). Ieeja no pagalma. Tālruni: 7034638, direktors: 7034636, mob. tālr.: 9478015.

Precizējums

"Universitātes Avīzes" 3. numurā, rakstā "Vieglais ceļš uz saziņošanu" tehnisku iemeslu dēļ ieviesušās neprecizitātes. Tekstā minētās profesores uzvārds ir Markus, bet darba "Latviešu valodas praktiskā fonoloģija" autore - Lalita Muižniece. Autore atvainojas par sagādātajām neērtībām.

"Universitātes Avīze"

(Iznāk katru otro otrdienu)

Redaktore **ILZE BRINKMANE**
Tekstus rediģē **IEVA ZIEMELE**
Fotogrāfs **TOMS GRĪNBERGS**
Tekstus ievada **BRIGITA KERSTENA**
Datorsalikumu veido **GUNTARS STEPĀNS**

Adrese: Raiņa bulv. 19, 136. telpa, Rīga, LV-1586 (pastkastīte atrodas LU kancelejā)
Tālruni: 7034328; Fakss: 7034438
E-pasts: hua@lu.lv; Interneta: <http://www.lu.lv/ua>
Reģistrācijas apliecība Nr. 535.
Pārpublicēšanas un citēšanas gadījumā atsauce uz "UA" obligāta. Redakcijas viedoklis ne vienmēr sakrīt ar rakstu autoru viedokli.